



СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на Република
Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.

Понеделник, 19 август 1991
Скопје

Број 38

Год. XLVII

Аконтацијата за 1991 година изнесува 1.300 динари. Овој број чини 60 динари. Жиро сметка 40100-603-12498

742.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА

Се прогласува Законот за здравствената заштита, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 1991 година.

Бр. 08-3368/1

31 јули 1991 година

Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат правата од здравствената заштита на граѓаните, односите и правата од здравственото осигурување, постапката на користењето на здравствената заштита и системот и организацијата на здравствената заштита.

Член 2

Здравствената заштита ја сочинуваат мерките, активностите и постапките за зачувување и унапредување на здравјето и животната и работната средина, правата и обврските што се остваруваат во здравственото осигурување, како и мерките, активностите и постапките кои ги преземаат организациите од областа на здравството за зачувување и унапредување на здравјето на луѓето, спречување и сузбивање на заболувањата, повредите и другите нарушувања на здравјето, раното откривање на заболувањата и состојбите на здравјето, навремено и ефикасно лекување и рехабилитација со примена на стручно медицински мерки, активности и постапки.

Член 3

Секој има право на заштита на здравјето.

Заради остварување на одредени права во случај на болест и повреда и други права од здравствената заштита утврдени со овој закон, врз начелата на заемност и солидарност, се установува задолжително здравствено осигурување.

За одделни видови и права од здравствената заштита се установува доброволно осигурување.

Член 4

Остварувањето на определени права на здравствена заштита утврдени со Уставот и со закон, утврдените потреби и интереси на општеството во областа на здравствената заштита и правата од здравствено-

то осигурување, се врши во фонд за здравствено осигурување кој е во состав на Министерството за здравство, со својство на правно лице.

Член 5

Средства за здравствена заштита се обезбедуваат со придонес од доходот, односно добивката на претпријатијата и другите организации (во натамошниот текст: организации), од бруто-личниот доход на работниците и работните луѓе, од Буџетот на Републиката, од средствата на организациите, од личните средства на граѓаните и од други извори.

Член 6

Здравствената дејност ја вршат организациите од областа на здравството (во натамошниот текст: здравствени организации).

Здравствена дејност, во согласност со овој закон, можат да вршат и други организации и здравствени работници самостојно со личен труд.

Член 7

Здравствената заштита се засновува врз единството на превентивните, дијагностичко-терапевтските и рехабилитационите мерки и врз начелата на достапност, рационалност и континуираност, како и врз современите и потврдениите достигнувања на медицинските и други науки и на етиката на здравствените работници.

Член 8

Здравствена дејност можат да вршат само здравствени работници и здравствени соработници кои ги исполнуваат условите утврдени со овој закон.

Член 9

Здравствената дејност е од посебен општествен интерес.

Член 10

Здравствената дејност подлежи на надзор над стручната работа.

II. ПРАВА ОД ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА

1. Задолжително здравствено осигурување

Основна здравствена заштита

Член 11

Со задолжително здравствено осигурување врз начелата на заемност и солидарност, на осигурениците им се обезбедува право на основ:

1) лекарски прегледи и други видови медицинска помош со цел за утврдување, следење и проверување на здравствената состојба;

2) преземање на стручно медицински мерки, мерки и постапки за унапредување на здравствената состојба, односно спречување, сузбивање и рано откривање на болестите и другите нарушувања на здравјето;

3) укажување на итна медицинска помош;

4) лекување во ординација, односно во станот на корисникот;

5) здравствена заштита во врска со бременост и породувањето;

6) спроведување на превентивните, терапевтските и рехабилитационите мерки;

7) превенција, лекување и санирање на болестите на устата и забите;

8) лекови, помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитетски материјал потребен за лекување според листата на лекови што ја утврдува Министерството за здравство;

9) здравствено воспитување со систематска работа со здравото и болното население;

10) испитување и утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба на осигурениците во специјалистичко-консултативната здравствена заштита;

11) спроведување на специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки;

12) протези, ортопедски и други помагала, помошни и санитетски справи и заботехнички средства, утврдени со општ акт на Министерството за здравство и

13) испитување и утврдување на здравствената состојба, лекување, рехабилитација, нега, сместување и исхрана во болнички услови.

Во основната здравствена заштита не спаѓаат здравствените услуги утврдени во членовите 31, 32 и 33 на овој закон.

Осигуреници

Член 12

Правата од основната здравствена заштита од членот 11 на овој закон се обезбедуваат на:

1) работниците во организациите, во органите на општината — Републиката и во политичките и општествените организации и здруженија на граѓаните, членовите на задругите на кои работата во задругите им е единствено или главно занимање (во натамошниот текст: работниците во организациите);

2) работниците во работен однос кај граѓаните кои самостојно вршат дејност со личен труд, односно со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните и кај граѓаните и граѓанските правни лица (во натамошниот текст: работници на работа кај работодавачи);

3) државјани на Социјалистичка Федеративна Република Југославија кои се во работен однос кај странски работодавачи или во служба во меѓународни мисии и организации, странски конзуларни претставништва или во лична служба на странски државјани на територијата на Републиката;

4) граѓаните кои се занимаваат со земјоделство, сточарство, живинарство, пчеларство или риболов како единствено или главно занимање (во натамошниот текст: земјоделци) и земјоделците кои своето земјиште го дале во закуп со надоместок односно закупнина, ако не се осигурени по друг основ;

5) граѓаните кои вршат дејност со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните и граѓаните кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност (во натамошниот текст: работни луѓе), ако дејноста ја вршат како единствено и главно занимање и ако за таа дејност се регистрирани според прописите за вршење дејност со личен труд или други прописи, односно ако за вршење на дејноста добиле одобрение од надлежен орган;

6) писателите, ликовните, сценските, филмските, музичките и естрадни уметници, композиторите, преведувачите на научни литературни дела и други уметници кои според посебни прописи дејноста ја вршат како единствено и главно занимање;

7) продавците на печат, носачите на багаж-членови на соодветни здруженија на носачите на багаж и верските службеници;

8) лицата кои како членови на соодветни спортски организации се занимаваат со спорт;

9) корисниците на пензии и корисниците на права на преквалификација или доквалификација и право на вработување според прописите на пензиско и инвалидско осигурување кои не се во работен од-

нос, додека примаат паричен надоместок според тие прописи, како и државјани на Социјалистичка Федеративна Република Југославија кои примаат пензија или инвалиднина од странски носител на осигурување додека престојуваат на територијата на Републиката;

10) лицата привремено невработени додека се пријавуваат кај организацијата надлежна за работите на вработувањето;

11) лицата на школување, стручно оспособување и усовршување или постдипломски студии во земјата и странство, кои поради тоа го прекинале работниот однос, ако за тоа време примаат стипендија и лицата кои организацијата пред засновање на работен однос ќе ги упати како свои стипендисти на практична работа во друга организација заради стручно оспособување или усовршување;

12) учесниците во Народноослободителната војна и учесниците во Народноослободителното движење во Егејскиот дел на Македонија на кои својството на учесник им е признато според прописите за пензиското и инвалидското осигурување;

13) воените инвалиди и членовите на семејствата на паднатите борци во НОВ и на умрените учесници во НОВ и воени инвалиди според прописите за воените инвалиди;

14) лицата на кои им е признато својството на цивилен инвалид од војната врз основа на закон;

15) лицата корисници на основните права од социјалната заштита;

16) државјани на Социјалистичка Федеративна Република Југославија кои се во работен однос во странство ако не се задолжително осигурени кај странскиот носител на осигурување според законот на земјата во која се вработени, или според меѓународната спогодба, а имале живеалиште на територијата на Републиката непосредно пред засновувањето на работниот однос во странство;

17) странски државјани и лицата без државјанство вработени на територијата на Републиката;

18) странски државјани и лицата без државјанство вработени во странски фирми кои изведуваат работи на територијата на Републиката ако со меѓународен договор поинаку не е определено;

19) странските државјани за време на школување или стручно усовршување на територијата на Републиката ако со меѓународен договор поинаку не е определено;

20) странските државјани ако на територијата на Републиката се во служба на меѓународни организации, странски конзуларни и други претставништва или во лична служба на странски државјани кои уживаат дипломатски имунитет ако со меѓународен договор не е поинаку определено;

21) лицата на издржување казна затвор, лицата кои се наоѓаат во притвор ако не се осигурени по друг основ и малолетните лица кои се наоѓаат на извршување на воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом односно установа и

22) членовите на семејството на осигуреник кој се наоѓа на задолжителна воена служба во ЈНА за времето додека примаат материјално обезбедување, според посебни прописи,

Член 13

Осигурениците од членот 12 на овој закон по престанокот на својството врз основа на кое биле осигурени, можат да ги остваруваат само правата од здравственото осигурување чие користење го започнале пред престанокот на својството на осигуреник.

Член 14

Правата од здравственото осигурување, во согласност со овој закон им се обезбедуваат и на членовите на семејството на осигурениците од членот 12 точките од 1 до 21 на овој закон.

Како членови на семејството, во смисла на овој закон, се сметаат: брачниот другар и децата родени во брак или вон брак, пасиноците, посвоените деца и децата земени на издржување.

Член 15

На членовите на семејството на осигурениците од членот 12 точките од 17 до 19 на овој закон им се обезбедуваат права од здравственото осигурување додека престојуваат на територијата на Републиката, а за времето додека престојуваат во земјата чии државјани се под услови на реципроцитет, ако е тоа предвидено со меѓународен договор.

Член 16

Децата од членот 14 ставот 2 на овој закон ги осигуруваат правата од здравственото осигурување до навршување на 18 години возраст, а по тие години само ако се на школување, но најдоцна до навршување на 26 години.

Децата од членот 14 ставот 2 на овој закон можат да остваруваат, права од здравственото осигурување и по навршување на 26 години возраст ако:

1) го прекинале школувањето поради отслужување на воениот рок но најмногу до 27 години возраст, ако по отслужувањето на воениот рок го продолжат школувањето;

2) го прекинале школувањето поради болест и ако го продолжат школувањето, онолку време колку траел прекинот поради болест, но најмногу до 27 години возраст и

3) станат неспособни за самостоен живот и работа во смисла на прописите на пензиското и инвалидското осигурување, односно за социјалната заштита до 18 години возраст, односно додека се на школување, или ако станат неспособни за самостоен живот и работа по тие години, ако осигуреникот ги издржува — за сето време додека трае таквата неспособност.

Член 17

На граѓаните од Република Македонија кои не подлежат на осигурување според членовите од 12 до 16 на овој закон, врз основа на заемност и солидарност, им се обезбедува право на:

1) здравствена заштита на децата и младинците до 18 години возраст, учениците и студентите до крајот на школувањето, но најмногу до навршување на 26 односно 27 години возраст; како и на лицата над 65 години возраст;

2) здравствена заштита на жените во врска со бременоста, породувањето, леунството и контрацепцијата и

3) здравствена заштита во случај на заболување од: заразни болести, душевни болести, ревматска грозница и нејзини компликации, малигни заболувања, шеќерна болест, бубрежни заболувања што се третираат со хронична дијализа, прогресивни нервни и мускуларни заболувања, церебрална парализа, мултиплекс склероза, цистични фибрози, хемофилија, таласемија и на неа слични болести, епилепсија, алкохолизам и наркоманија.

Обемот и содржината на здравствената заштита на граѓаните од ставот 1 на овој член, како и начинот на спроведувањето го утврдува Собранието на Република Македонија.

Надоместок на личниот доход

Член 18

Осигурениците од членот 12 точките: 1, 2, 3, 5, 6 и 7 на овој закон имаат право на надоместок на личен доход за време на привремена спреченост за работа поради:

- 1) болест или повреда;
- 2) медицинско испитување;
- 3) доброволно давање на крв, ткиво или орган;
- 4) негување на болно дете до три години возраст;
- 5) изолираност заради спречување на зараза;
- 6) неопходно придружување на болно лице упатено на преглед при лекување во друго место;
- 7) негување на болан член на потесното семејство над три годишна возраст — до 30 дена и
- 8) неопходно придружување на болно дете до три годишна возраст додека е на болничко лекување — до 30 дена.

Надоместокот на личниот доход од ставот 1 на овој член припаѓа од првиот ден на спреченоста за работа и трае цело време додека трае спреченоста, а се исплатува за деновите за кои се остварува личен доход според прописите за работните односи.

Член 19

Осигурениците од членот 12 точка 4 на овој закон имаат право на надоместок на личен доход за време на привремена спреченост за работа во случај на доброволно давање на крв, ткиво и органи и изолираност заради спречување на зараза.

Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член ја утврдува Министерството за здравство.

Член 20

Основицата на надоместокот на личниот доход за време на привремена спреченост за работа ја сочинува просечната аконтација на личниот доход остварена во последните три месеци пред настапувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместок, а за корисниците кои вршат дејност со личен труд износот на личниот доход кој е утврден како основица за плаќање на средствата за здравствена заштита во тековната година.

Ако корисникот во последните три месеци не остварил личен доход, односно нема утврдена основица за плаќање на средства за здравствена заштита, основицата за надоместок на личен доход ќе му се утврди од аконтацијата на личниот доход утврдена со општ акт на организацијата во која е вработен, односно од аконтацијата на основицата според која плаќа средства за здравствена заштита.

Член 21

Ако привремената спреченост за работа траела подолго од 30 дена, основицата за надоместокот на личниот доход се усогласува со движењето на личниот доход во организацијата во месецот за кој се исплатува надоместокот во однос на личниот доход остварен во тримесечниот период кој е земен при утврдувањето на основицата на надоместокот на личниот доход, односно со движењето на основицата за плаќање на средства за здравствена заштита.

Надоместокот на личниот доход усогласен според ставот 1 на овој член не може да изнесува повеќе од личниот доход што би го остварил со работа.

Член 22

Надоместокот на личниот доход за време на привремена спреченост за работа се определува најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на личниот доход, но не помалку од 70% од износот на загарантираниот личен доход утврден според прописите за работните односи.

Надоместокот на личниот доход за време на привремената спреченост за работа предизвикана со повреда на работа, професионална болест, за време давање на крв, ткиво или орган изнесува 100 посто од основицата на надоместокот.

Надоместокот на личниот доход за првите 60 дена спреченост за работа го утврдува и исплатува организацијата односно работодавачот од своите средства, а над 60 дена фондот за здравствено осигурување.

Член 23

Надоместокот на личниот доход се исплатува од средствата на фондот за здравствено осигурување од првиот ден на привремената спреченост за работа поради неа на болно дете до три години возраст и доброволно давање на крв, ткиво или орган.

Надоместокот на личниот доход се исплатува од средствата на фондот за здравствено осигурување од првиот ден на привремената спреченост за работа и за осигурениците земјоделци во случаите од членот 19 на овој закон.

Член 24

Оценка за привремената спреченост за работа за првите 15 дена дава лекарот што го избрал осигу-

реникот, од 16 до 60 дена и над 60 дена дава лекарска комисија на здравствената организација која спроведува примарна здравствена заштита.

Министерството за здравство формира второстепени лекарски комисији.

Составот, надлежноста и начинот на работа на комисиите од ставот 2 на овој член се утврдува со општ акт на Министерството за здравство.

Член 25

Ако лекарот што дал оценка за привремена спреченост за работа оцени дека според состојбата на здравјето на осигуреникот спреченоста за работа ќе трае подолго од 15 дена, должен е веднаш да го упати болниот на преглед до надлежната лекарска комисија.

Член 26

Во случај на подолго траење на привремената спреченост за работа, лекарската комисија од членот 24 став 1 на овој закон го упатува осигуреникот до надлежниот орган за оценување на работната способност, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување.

Во случаите од ставот 1 на овој член осигуреникот има право на надоместок на личниот доход од средствата на Фондот за здравствено осигурување до денот на утврдувањето на инвалидноста, но најмногу 60 дена од денот на упатувањето.

Член 27

Осигуреникот не може да оствари, односно ќе му се запре исплата на надоместокот на личниот доход за време на привремената спреченост за работа ако:

- 1) неоправдано не се јави на определен лекарски или комисијски преглед;
- 2) за време на привремената спреченост за работа остварува личен доход и
- 3) неоправдано не се подложи на определено лекување, освен ако за тоа е потребна посебна согласност предвидена со овој закон или други прописи, додека не постапи по дадените налози.

Надоместок на патните и дневните трошоци

Член 28

Осигурениците и членовите на нивните семејства имаат право на надоместок на патните и дневните трошоци ако се уплатени да користат здравствени услуги надвор од Републиката и надвор од земјата, под услови и во висина утврдени со општ акт на Министерството за здравство.

2. Дополнително задолжително осигурување

Член 29

Здравствена заштита во случај на повреда на работа и професионално заболување со задолжително дополнително здравствено осигурување во фондот за здравствено осигурување им се обезбедува на осигурениците од членот 12 точките од 1 до 8, 11, 17 и 18 на овој закон.

Со дополнително задолжително осигурување во фондот за здравствено осигурување се обезбедува здравствена заштита за случај на болест и повреда:

- 1) на осигурениците неземјоделци сопственици на земјоделско земјиште поради дополнително вршење на земјоделска дејност;

- 2) на осигурениците од членот 12 на овој закон поради вршење на дополнителна дејност според прописите за самостојно вршење на дејност со личен труд и

- 3) на осигурениците од членот 12 на овој закон кои освен себе осигуруваат повеќе од 4 члена на семејството.

3. Доброволно осигурување

Член 30

Граѓаните за себе и за членовите на своите семејства, односно организациите за своите работници, можат да се осигураат со доброволно здравствено

осигурување во фондот за здравствено осигурување или во друга осигурителна организација заради остварување на:

- 1) естетски операции кои не се медицински индицирани;

- 2) користење на повисоко ниво на здравствена заштита или користење на повисок комфор при користењето на здравствената заштита, по нивно барање кога тоа е над стандардите утврдени од Министерството за здравство;

- 3) бањско-климатско лекување;

- 4) лекови, протези, ортопедски справи и помагала кои не можат да се препишуваат на рецепт на товар на фондот за здравствено осигурување и

- 5) други здравствени услуги кои не се предвидени во задолжителното здравствено осигурување.

Министерството за здравство, односно осигурителната организација поблиску ги уредува условите и начинот на спроведувањето на доброволното осигурување.

4. Здравствени услуги кои се плаќаат со лични средства

Член 31

Граѓаните користат здравствена заштита со плаќање на услугите со лични средства во здравствената организација за:

- 1) услугите од членот 30 став 1 на овој закон ако не е установено доброволно осигурување;

- 2) прекинување на бременост до трето новородено дете, ако не е медицински индицирано;

- 3) трошоците за лекување кои се последица на непридржување на упатствата од лекарот;

- 4) услугите за издавање на лекарски уверенија за возачка дозвола, за утврдување на општата работна способност, за остварување на општетни побарувања и сл.;

- 5) трошоците за набавка на нови протетски и ортопедски справи, очила и други помагала пред утврдениот рок, доколку состојбата не е променета или се општетени или загубени;

- 6) трошоците за здравствени услуги во врска со отрезнување и лекување од акутна алкохолизирани состојба, како и трошоците за намерни труења кои не се предизвикани од душевни растројства;

- 7) разлика на трошоците за лекување надвор од Републиката и надвор од земјата ако лекувањето е преземено без соодветен упат;

- 8) трошоците за општа нега и дел од трошоците за сместување и исхрана во геронтолошка здравствена организација;

- 9) лекување кое е последица на кривично дело или прекршок што го сторил самиот осигуреник;

- 10) незадолжително вакцинирање и

- 11) други здравствени услуги кои според овој закон и актите на Министерството за здравство не плаќаат на товар на Фондот за здравствено осигурување.

5. Загарантирани права и утврдени потреби и интереси на општеството

Член 32

На сите граѓани на Република Македонија им се обезбедува остварување на со овој закон загарантираните права, утврдени потреби и интереси на општеството и тоа:

- 1) мерки и активности за заштита од штетното влијание врз здравјето на населението, на гасовите, бучавата, јонизирачките зрачења, загаденоста на водата, тлото, воздухот и животните производи и други штетни влијанија на човековата животна и работна средина;

- 2) мерки и активности за откривање, спречување и сузбивање на заразни болести кои подлежат на задолжително пријавување;

- 3) обезбедување на хигиенско-епидемиолошки минимум на населението;

- 4) превенција и лекување на карантински болести, наркоманија и СИДА;

5) мерки и активности за планирање на семејството и

6) други мерки и активности утврдени со посебни програми.

Со основите на здравствената политика што ги донесува Собранието на Република Македонија се определуваат целите и глобалните правци на развојот на загарантираните права и утврдените потреби и интереси на општеството, развојот на здравствената заштита, како и учеството на средствата за здравствена заштита во општествениот производ.

6. Специфична здравствена заштита

Член 33

Организациите од своите средства им обезбедуваат специфична здравствена заштита на своите работници, и тоа;

1) прегледи заради утврдување на здравствената состојба и работната способност на работниците за вршење на одредени работи и работни задачи;

2) систематски, контролни и периодични прегледи на работниците со оглед на полот, возраста и условите за работа, појавата на професионални болести, повреди на работа и хроничните болести;

3) прегледи на работниците кои задолжително се вршат заради заштита на средината, заштита на потрошувачите, односно корисниците на други задолжителни здравствени прегледи;

4) прегледи заради утврдување на здравствената способност на работниците за вршење на одредени работи и работни задачи или заради извршување на обврските на организациите во врска со прописите за заштита при работа;

5) преземање мерки за откривање и отстранување на причините кои можат штетно да влијаат на здравјето на работниците во вршењето на работите, односно работните задачи;

6) оценување на влијанието на условите за работа врз вршењето на одредени работи, односно работни задачи (прашината, бучавата, осветлувањето, зголемената радиоактивност, вибрациите, испарувањето на хемиски материји и сл.) заради заштита од професионални болести;

7) здравствено воспитување и унапредување на здравствената култура на работниците;

8) следење и унапредување на хигиенските услови за работа, како и условите за исхрана на работниците;

9) проучување и преземање мерки заради намалување на привремената спреченост за работа, односно инвалидност;

10) оценување на потребата за упатување на работниците на организирани медицински програмирани активни одмори и активна рекреација и

11) други превентивни мерки.

Специфичната здравствена заштита на работниците во смисла на ставот 1 на овој член ги опфаќа и претходните и периодичните прегледи на работниците кои работат на работи, односно работни задачи под посебни услови на работа на начин и во постапка утврдени со прописите за заштита при работа.

Средствата за специфичната здравствена заштита на спортистите се обезбедуваат со посебен закон.

7. Остварување на правата

Член 34

Правата од задолжителното здравствено осигурување, осигурениците и членовите на нивните семејства ги остваруваат во фондот за здравствено осигурување под условите и начинот утврдени со овој закон и со општите акти на Министерството за здравство.

Член 35

Правата од задолжителното здравствено осигурување ги остваруваат лицата на кои им е утврдено

својството на осигуреник врз основа на пријава за осигурување што ја поднесуваат:

1) организациите, односно работодавачите — за работниците вработени кај нив;

2) работните луѓе и земјоделците — сами за себе;

3) фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија — за корисниците на пензии и други права од пензиското и инвалидското осигурување;

4) организацијата надлежна за работите на вработувањето за привремено невработените;

5) надлежниот орган на управата — за учесниците во НОВ, воените инвалиди, цивилните инвалиди, за членовите на семејствата на паднатите и умрелите учесници во НОВ и на лицата кои се наоѓаат на задолжителна воена служба во ЈНА и за корисниците на основните права од социјалната заштита;

6) лицата од членот 12 точките 16, 18, 19 и 20 на овој закон сами за себе и

7) казнено-поправната, односно воспитно-поправната установа за лицата од членот 12 точка 21 на овој закон.

Пријавата за осигурување се поднесува до фондот за здравствено осигурување во рок од 8 дена од денот на засновањето на работниот однос, односно од денот на стекнувањето на својството врз основа на кое лицето подлежи на задолжително осигурување.

Ако фондот за здравствено осигурување по поднесена пријава не признае својство на осигуреник или тоа својство го признае по друга основа, должно е за тоа да донесе решение.

По престанокот на основот за задолжително здравствено осигурување, субјектите од ставот 1 на овој член се должни во рок од 8 дена да поднесат одјава на осигурувањето.

Член 36

Ако обврзникот за поднесување на пријава од членот 35 ставот 1 точките 1, 4 и 5 на овој закон не поднесе пријава за осигурување, работникот, односно лицето за кое не е поднесена пријава може да бара фондот за здравствено осигурување со решение да го утврди својството на осигуреник.

Ако лицата кои се обврзани сами за себе да поднесат пријава за осигурување не поднесат таква пријава, фондот за здравствено осигурување по службена должност со решение го утврдува својството на осигуреник.

Член 37

Својството на осигуреник се докажува со здравствена легитимација, што ја издава Фондот за здравствено осигурување.

Министерството за здравство го пропишува образецот на здравствената легитимација, како и начинот на нејзиното издавање, водење и користење.

Член 38

Во постапката за остварување на правата утврдени со овој закон се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, ако со овој закон не е поинаку определено.

За правата утврдени со овој закон во прв степен решава фондот за здравствено осигурување, а во втор степен министерот за здравство.

Член 39

Против конечното решение на министерот за здравство може да се води управен спор.

Член 40

Фондот за здравствено осигурување е должен да води евиденција за остварувањето на правата од здравственото осигурување.

Евиденциите за остварувањето на правата од здравственото осигурување, податоците кои во нив се водат, обрасците и начинот на нивното водење и

користење ги пропишува Министерството за здравство.

8. Права и должности при користење на здравствената заштита

Член 41

Осигуреникот има право заради користење на здравствена заштита да избере лекар и здравствена организација на територијата на Републиката за време од една година.

Избраниот лекар е должен на осигуреникот да му укажува медицинска помош и да го следи неговото здравје.

Член 42

Осигуреникот може да користи болничка здравствена заштита ако е упатен од избраниот лекар, односно лекарска комисија, а без упат кога е во прашање итен медицински случај.

Член 43

Ако осигуреникот користи специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита без упат надвор од Републиката, Фондот за здравствено осигурување ги поднесува трошоците до висината на утврдената цена, а разликата во цените на здравствените услуги и патните и дневните трошоци ги поднесува осигуреникот.

Член 44

Осигуреникот има право на лекување во странство под услови и на начин утврдени со општ акт на Министерството за здравство, ако е во прашање заболување кое не може да се лекува во Југославија, а во земјата во која осигуреникот се упатува постои можност за успешно лекување на тоа заболување.

Член 45

Осигуреникот има право да користи здравствена заштита во странство за време на работа во странство, а во итни случаи и за време на престој во странство под услови и начин утврдени со општ акт на Министерството за здравство.

Член 46

Здравствената организација, во рамките на својата дејност, е должна да укажува здравствена заштита на лице кое ќе побара таква заштита.

Здравствената организација е должна да обезбеди услови за укажување на континуирана медицинска помош во текот на 24 часа, да има лекови и санитарски материјални средства за укажување на итна медицинска помош.

Здравствената организација која укажала итна медицинска помош е должна на осигуреникот кој има потреба да се упати во друга здравствена организација да му организира соодветен превоз и медицинско згрижување до приемот во здравствената организација во која се упатува.

За итна медицинска помош однапред не се бара здравствена легитимација и упат.

Член 47

Болничката здравствена организација во рамките на својата дејност е должна да го прими корисникот на болничко лекување или да му обезбеди прием во друга здравствена организација, освен кога случајот не е итен или кога приемот по оценка на овластениот лекар не е потребен.

Здравствената организација е должна на граѓанинот да му даде писмено образложение зошто не е примен на болничко лекување.

Член 48

Лицата заболени од душевни болести, кои според состојбата на болеста претставуваат опасност за нивниот живот и животот на граѓаните или материјалните добра, ќе се упатат на болничко лекување во соодветна здравствена организација.

Ако таквите лица при упатување на лекување даваат физички отпор, здравствениот работник ќе побара помош од органот на управата надлежен за внатрешни работи кој е должен да даде таква помош.

Здравствената организација што го примила лицето од ставот 1 на овој член во рок од 24 часа е должна да ја утврди потребата од болничко лекување и да го извести надлежниот орган за старателство.

Член 49

При укажувањето на здравствената заштита, здравствените работници се должни да се грижат за корисниците на кои им се укажува здравствена заштита, да го почитуваат нивното достоинство, да се придржуваат на медицинската етика и да ја чуваат професионалната тајна.

Должноста за чување на професионалната тајна се однесува и на другите работници во здравствените и други организации кои користат медицинска документација или на било кој начин во извршувањето на своите работни задачи, ќе дојдат до податоци содржани во неа.

Член 50

Хируршки и други медицински интервенции се преземаат само со писмена согласност на болното лице, односно на родителот или старателот, ако тоа е малолетно или лишено од деловна способност.

Во итни случаи, кога е во опасност животот на болното лице или тоа се наоѓа во таква состојба што не може само да одлучува, а поради итноста нема можност да се добие согласност од член на неговото потесно семејство, за малолетни и неспособни лица од родителот односно старателот, хируршки интервенции можат да се преземаат и без согласност, за што одлучуваат најмалку двајца доктори на медицина — специјалисти од соодветната хируршка гранка на медицината.

По исклучок, кога не може да се обезбедат најмалку двајца доктори на медицина од ставот 2 на овој член, одлука за хируршката интервенција донесува докторот на медицина што ќе ја врши хируршката интервенција.

Ако болното лице, неговиот родител, односно старателот не се согласат со предложената хируршка или друга интервенција, надлежниот доктор на медицина е должен да му укаже на последиците кои можат да настанат поради одбивањето на медицинската и друга интервенција и да им побара писмена изјава или да состави службена белешка.

Член 51

Корисникот има право во текот на лекувањето во здравствената организација да бара конзилијарен преглед или консултација на лекар што сам ќе го избере, ако станува збор за болест од потешка природа, ако е предложено да се подложи на оперативен зафат или ако му се влоши здравствената состојба.

За основаноста на барањето одлучува работоводниот орган на здравствената организација по мислење на соодветниот стручен раководител.

Независно од барањето на корисникот, конзилијарен преглед може да бара и лекар што го лекува болниот.

Член 52

Кога корисникот не е задоволен од укажувањето или укажаната здравствена заштита, како и кога не е задоволен од односот на работникот на здравствената организација, може да поднесе приговор до работоводниот орган на здравствената организација.

Приговор се поднесува писмено или усно.

Работоводниот орган на здравствената организација е должен во рок од три дена, а во итни случаи веднаш да го разгледа приговорот и писмено да го извести подносителот за фактите што ги утврдил, како и за преземените мерки.

Доколку корисникот не е задоволен од преземените мерки од работодадниот орган, има право да бара Министерството за здравство да ги испита наводите од неговиот приговор.

Кога корисникот не е задоволен од укажувањето или укажаната здравствена заштита од здравствен работник кој врши здравствена дејност со личен труд, може да поднесе пријава до Министерството за здравство кое ќе ги испита наводите од приговорот.

Член 53

Кога работодадниот орган на здравствената организација утврди неправилности во укажувањето на здравствената заштита, должен е да презема мерки за отстранување на тие неправилности, во согласност со општиот акт на здравствената организација, а кога е тоа потребно може да образува и стручна комисија за разгледување на одредениот случај.

Член 54

Ако во текот или по лекувањето настанат трајни последици, односно инвалидност, корисникот или неговото семејство има право да бара да се изврши проверка на стручната работа во поглед на здравствената заштита што му е укажана.

Врз основа на образложено барање на корисникот, проверката во смисла на ставот 1 на овој член, ја спроведува Министерството за здравство преку организациите кои ќе бидат овластени да вршат надзор над стручната работа.

Член 55

Корисникот на здравствена заштита има право да бара надоместок на штета ако поради сторени грешки или несоодветно лекување настанат последици во согласност со прописите за облигациони односи.

Член 56

За време на лекувањето и остварувањето на други видови здравствена заштита во здравствените организации, корисниците се должни да се придржуваат на одредбите на општите акти на здравствените организации и упатствата на здравствените работници.

Здравствената организација може да го одбие натамошното лекување на корисникот кој со своето однесување ја попречува нејзината работа или го нарушува кукниот ред.

По исклучок од ставот 2 на овој член здравствената организација не може да го одбие односно прекине лекувањето, ако непосредно е загрозен животот или здравјето на корисникот, ако се работи за заразна болест што подлежи на задолжително пријавување, душевна болест или за деца до 18 години возраст.

Член 57

Во случај кога корисникот кој се наоѓа на болничко лекување бара да го прекине натамошното лекување и покрај укажувањата на лекарот за можните последици, должен е за тоа да даде писмена изјава.

Доколку корисникот од ставот 1 на овој член одбие да даде писмена изјава или е неписмен, за тоа ќе се состави службена белешка во присуство на двајца сведоци.

III. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 58

Заради спроведување на здравственото осигурување врз начелата на заемност и солидарност, во Фондот за здравствено осигурување се обезбедува:

- 1) остварување на правата и обврските од здравственото осигурување;
- 2) исплата на надоместоците на личниот доход за време на привремена спреченост од работа и

други парични надоместоци од задолжителното здравствено осигурување;

3) исплата на надоместоците за извршени здравствени услуги кои паѓаат на товар на средствата за здравствено осигурување и

4) водене на евиденциите за осигурениците, правата и обврските од здравственото осигурување.

Во Фондот за здравствено осигурување се обезбедуваат средства за остварување на правата, паричните надоместоци и услугите од ставот 1 на овој член.

Член 59

Заради остварување на загарантираните права и утврдените потреби и интереси на општеството и остварување на правата и обврските од здравственото осигурување Министерството за здравство:

1) донесува годишна програма за работа и развој и финансиски план на здравствената заштита врз основа на развојните документи на Републиката;

2) донесува посебни програми за здравствена заштита;

3) го утврдува обемот на здравствените услуги што паѓаат на товар на средствата за здравствено осигурување;

4) поблиску го уредува начинот на остварувањето на правата и обврските од здравственото осигурување;

5) врз основа на стандарди и нормативи во соработка со здравствените организации утврдува цени на здравствените услуги кои паѓаат на товар на средствата за здравствено осигурување;

6) утврдува поблиски услови и начин на лекување во странство;

7) утврдува листа на протези, ортопедски и други помагала и санитетски средства, заботехнички и забно-протетички средства, стандарди за материјалот од кој тие се изработуваат, роковите и траењето на тие средства и условите за изработка на нови средства пред истекот на утврдените рокови;

8) утврдува листа на лекови и санитетски материјални средства кои можат да се препишуваат и издаваат на рецепт на товар на средствата за здравствено осигурување и

9) склучува договори со здравствените организации за спроведување на работите од здравствената заштита на осигурениците.

Член 60

Во Министерството за здравство се формира Здравствен совет и Совет за здравствено осигурување како советодавни тела на министерот составени од по девет члена.

Министерството за здравство, зависно од потребите, формира и други постојани или повремени советодавни тела заради проучување на одредени прашања и изготвување на предлози и решенија од делокругот на Министерството.

Делокругот на работата, овластувањата, составот, именувањето и разрешувањето на членовите на советите од ставовите 1 и 2 на овој член се определува со акт на Министерството за здравство.

Член 61

За вршење на работите на Фондот за здравствено осигурување во Министерството за здравство се образува посебна организациона единица, што се уредува со општиот акт за организација на Министерството за здравство.

Со работата на Фондот за здравствено осигурување раководи раководен работник во Министерството за здравство кој го назначува Владата на Република Македонија.

IV. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВА

Член 62

Средства за остварување на со закон загарантираните права и утврдените потреби и интереси на општеството и на правата од здравственото осигурување, утврдени со овој закон се обезбедуваат од:

- 1) буџетот на Републиката;
- 2) доходот односно добивката на организациите;
- 3) личните доходи на работниците и другите работни луѓе односно од средствата на граѓаните;
- 4) личниот доход остварен со дополнителна работа;
- 5) вкупниот приход на организациите;
- 6) учество на осигурениците;
- 7) камати и дивиденди;
- 8) подароци;
- 9) легати;
- 10) приходи од авторски права и лиценци и
- 11) други приходи.

Член 63

Републиката обезбедува средства за:

- 1) спроведување на мерките и активностите утврдени со програмите од членот 32 на овој закон;
- 2) здравствена заштита на душевно болни лица со непознато место на живеење;
- 3) здравствена заштита на лицата од членот 12 точките 21 и 22 од овој закон;
- 4) укажување итна медицинска помош на странските државјани;
- 5) спроведување на надзорот над стручната работа;
- 6) спроведување на мерки на здравствена заштита кои ќе ги наредат органите на Републиката;
- 7) работа на заводите за здравствена заштита во областа на здравствената статистика;
- 8) здравствена заштита на лицата од членот 17 на овој закон и
- 9) прегледи на умрени лица и утврдување на времето и причината на смртта на лицата умрени надвор од здравствените организации.

Член 64

Средствата за основна здравствена заштита од членот 11 на овој закон, со задолжително здравствено осигурување, врз начелата на заемност и солидарност, ги обезбедуваат:

- 1) осигурениците од членот 12 точките: 1, 2, 4, 5, 6, 7 и 17 на овој закон со придонес од бруто-личниот доход;
- 2) Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија за осигурениците од членот 12 точка 9 на овој закон;
- 3) Заводот за вработување за осигурениците од членот 12 точка 10 на овој закон;
- 4) организацијата, односно органот што ја обезбедува стипендијата за осигурениците од членот 12 точка 11 на овој закон;
- 5) надлежниот републички орган на управата за осигурениците од членот 12 точките 12, 13, 14 и 15 на овој закон;
- 6) осигурениците од членот 12 точките: 3, 16, 18, 19 и 20 на овој закон, сами за себе и
- 7) спортските организации за осигурениците од членот 12 точка 8 на овој закон.

Член 65

Како основица за пресметување и плаќање на придонесот за здравствено осигурување од личниот доход се зема остварениот бруто-личен доход.

На граѓаните на кои не им се утврдува остварениот личен доход како основица за пресметување на придонесот за здравствено осигурување се зема даночната основица.

Основицата за пресметување на придонесот од ставовите 1 и 2 на овој член се утврдува најмалку во висина на цената на работната сила за соодветен степен на сложеност на трудот за соодветната гранка односно загарантираниот личен доход за работниците на кои им се исплатува загарантиран личен доход.

Член 66

Како основица за пресметување на придонесот за здравствено осигурување на осигурениците зем-

јоделци се зема личниот доход од вршењето на земјоделска дејност, односно катастарскиот приход.

Ако осигуреникот — земјоделец со придонесот од катастарскиот приход не обезбедува средства најмалку во висина на придонесот што осигуреникот — работник го обезбедува од висината на најниската цена на работната сила утврдена со соодветниот колективен договор, дел од средствата за здравствено осигурување се обезбедуваат и со придонес кој се утврдува по член на семејството на земјоделецот.

Член 67

Како основица за пресметување и плаќање на придонесот за здравствено осигурување на корисниците на пензии и надоместоци се зема висината на пензијата, односно висината на надоместокот.

За осигурениците кои не остваруваат личен доход пензија или надоместок, основицата за пресметување и плаќање на придонесот за здравствено осигурување се утврдува со актот со кој се определува висината на придонесот за задолжително здравствено осигурување.

Член 68

Средствата за остварување на правата од дополнителното задолжително осигурување од членот 29 став 1 на овој закон се обезбедуваат со придонес од доходот односно добивката на организациите.

Средствата за остварување на правата од дополнителното задолжително осигурување од членот 29 став 2 на овој закон ги обезбедуваат осигурениците со придонес од бруто-личниот доход, односно од личните средства.

Член 69

Средствата за остварување на правата од доброволното осигурување од членот 30 на овој закон се остваруваат на начин и во висина определени со општ акт на Министерството за здравство или на друга осигурителна организација.

Член 70

Средствата за надоместоците на личниот доход од членовите 18 и 195 на овој закон се обезбедуваат од личниот доход на осигурениците од членот 12 точките: 1, 2, 3, 5, 6, 7 и 17 на овој закон, а средствата за надоместоците од членот 28 на овој закон од личниот доход на осигурениците од членот 12 на овој закон.

Член 71

Висината на придонесите за здравствено осигурување од членовите 64, 68 и 70 на овој закон ги утврдува Собранието на Република Македонија по предлог на Владата.

Член 72

Пресметувањето и наплатувањето на придонесот од личниот доход за обврзниците кои платниот промет го водат преку организацијата овластена за платен промет го вршат обврзниците на придонесот при исплатата на личните доходи.

Ако организацијата за одреден период не исплатува личен доход осигуреникот може сам да го уплати придонесот за здравствено осигурување најдоцна еден месец по денот на стасаноста на придонесот.

Пресметувањето и наплатувањето на придонесот од другите осигуреници кои сами се обврзници за плаќање на придонес од личниот доход го врши Фондот за здравствено осигурување.

Член 73

За пресметувањето, уплатувањето, стасаноста, застареноста, отпишувањето и присилната наплата на средствата за здравствено осигурување, како и за казнените камати се применуваат прописите за пресметување и наплата на даноците на граѓаните.

Член 74

Министерството за здравство има право да остварува увид во евиденцијата за пресметувањето и уплатувањето на придонесот за здравствено осигурување.

Ако при вршењето на увидот од ставот 1 на овој член Министерството за здравство утврди дека не е правилно пресметан и уплатен придонесот за здравствено осигурување ќе поднесе барање до надлежната организација за работите на платниот промет да преземе мерки од нејзината надлежност заради наплатата на придонесот.

Министерството за здравство има право на увид во евиденцијата кај граѓаните кои самостојно вршат дејност со личен труд и средства во сопственост на граѓаните, односно другите лица кои сами плаќаат придонес за здравствено осигурување, заради увид на правилноста на пресметувањата и уплатата на овој придонес и заради контрола на остварувањето на правата на осигурениците.

Член 75

Средствата за спроведување на специфичната здравствена заштита од членот 33 на овој закон ги обезбедуваат организациите, односно работодавачите, од вкупниот приход.

Член 76

Ако осигуреникот не користел здравствени услуги до обемот што го утврдило Министерството за здравство има право да бара дел од уплатените средства од придонесот за здравствено осигурување да му се вратат, во висина и на начин утврдени со општ акт на Министерството за здравство, но најмногу до 20 посто од уплатените средства.

Ако осигуреникот го искористи утврдениот обем на здравствените услуги за користењето на услугите над тој обем осигуреникот со лични средства учествува во дел од трошоците на здравствените услуги односно лековите во висина и на начин утврдени со општ акт на Министерството за здравство, освен за здравствените услуги што ќе ги утврди Министерството за здравство.

V. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА СТРАНКИ ДРЖАВЈАНИ

Член 77

Странските државјани кои се осигурени согласно со членот 12, точките: 17, 18, 19 и 20 на овој закон, остваруваат здравствена заштита во обем, на начин и под услови кои се утврдени за останатите осигуреници.

За странските државјани кои на територијата на Републиката се наоѓаат на школување или стручно оспособување, а кои примаат стипендија од државен орган или организација, придонесот за здравствено осигурување го плаќа органот, односно организацијата — давател на стипендијата, ако со договорот за стипендирање не е предвидено придонесот да го плаќа осигуреникот.

Член 78

Државјаните за земјите со кои е заклучен меѓународен договор остваруваат здравствена заштита во обем кој е утврден со тој договор.

Трошоците за здравствена заштита на странските државјани од ставот 1 на овој член, ако со меѓународен договор е утврден систем на реципроцитет на плаќање, се исплатуваат од средствата на Фондот за здравствено осигурување и тоа во висина на просечните трошоци за здравствена заштита по осигуреник и за бројот на осигурениците кои Републиката ги има во земјите со кои е склучен таков договор, а разликата ја обезбедува Републиката од буџетот.

Трошоците за здравствена заштита на странските државјани од ставот 1 на овој член на здравствената

организација ѝ ги плаќа Министерството за здравство со тоа што разликата се рефундира од Буџетот на Републиката.

Член 79

На странските државјани кои не се опфатени со одредбите на членовите 77 и 78 на овој закон им се обезбедува итна медицинска помош, а другите здравствени услуги по барање на корисникот.

Странските државјани од ставот 1 на овој член сами ги сносат трошоците за укажаната итна медицинска помош или други здравствени услуги, ако со закон или со меѓународен договор не е поинаку определено.

Член 80

Здравствената организација е должна на странскиот државјанин на кој му укажала итна медицинска помош да му овозможи да ги воспостави врските со соодветното дипломатско или конзуларно претставништво или со банката кај која странскиот државјанин има финансиски средства заради плаќање на надоместокот за укажаната итна медицинска помош.

Доколку здравствената организација не изврши наплата на укажаната итна медицинска помош, заради тоа што странскиот државјанин нема финансиски средства, должна е заради наплата на овие средства од Буџетот на Републиката, од странскиот државјанин да обезбеди податоци за: идентитетот и државјанството; бројот на пасошот; од кого е издаден; местото на постојаното живеење во странската земја; а за странскиот државјанин со престојувалиште дека е материјално необезбеден и пријава за живеалиште, односно престојувалиште; доказ за тоа дека странскиот државјанин нема право да користи здравствена заштита согласно со одредбите на овој закон; според меѓународните спогодби или по друг основ; да го утврди износот на плаќањето и на странскиот државјанин да му земе изјава за тоа дека му е укажана итна медицинска помош што не ја платил, за обврската дека утврдениот на домосток лично ќе го плати во одреден рок како и начинот на плаќањето на надоместокот.

Член 81

Заради остварување на надоместокот за укажаната итна медицинска помош на странскиот државјанин од членовите 78 и 79 на овој закон, здравствената организација поднесува барање до Министерството за односи со странство во рок од 60 дена од денот на извршувањето на услугите.

Со барањето од ставот 1 на овој член здравствената организација приложува и сметка со спецификација за извршените услуги во два примероци, како и доказ од членот 80 на овој закон, односно доказ за тоа дека е направен обид за наплата на надоместокот, но дека наплатата не можела да биде извршена.

По извршената исплата на надоместокот на здравствената организација која укажала итна медицинска помош на странскиот државјанин, Министерството за односи со странство презема мерки преку надлежниот дипломатски орган од самиот странски државјанин да ја наплати сметката за извршената услуга, во корист на Републичкиот буџет.

VI. НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА

Член 82

Осигуреник на кој му е извршена исплата од средствата на Фондот за здравствено осигурување должен е да го врати примениот износ и да ја надомести штетата ако:

— врз основа на неистинити податоци за кои знаеле или бил должен да знае дека се неистинити или на друг противправен начин остварил примања на кои немаат право или ги остварил во поголем износ, отколку што му припаѓаат;

— остварил примања поради тоа што не пријавил промени кои влијаат врз губењето или обемот на правото, а знаел или бил должен да знае за тие промени и

— остварил парични примања поголеми од износот што му бил утврден со решение на Фондот за здравствено осигурување.

Член 83

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета што му е причинета од организациите или работодавачите ако штетата настанала поради тоа што не даде податоци или што даде неистинити податоци за фактите од кои зависи стекнувањето или определувањето на обемот на правата од здравственото осигурување.

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета од корисникот за здравствена заштита кој, според овој закон, е должен сам да дава податоци во врска со остварувањето на неговите права и обврски во случаите предвидени во ставот 1 на овој член.

Член 84

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок за причинетата штета од лице кое предизвикало болест, повреда или смрт на корисник на права на здравственото осигурување.

За штетата која во случаите од ставот 1 на овој член ја причинил работник на работа или во врска со работата на трети лица одговара организацијата, односно работодавачот во согласност со прописите за работните, односно облигационите односи.

Фондот за здравствено осигурување за случаите од ставот 2 на овој член, има право да бара надоместок на штета и непосредно од работникот, ако штетата е причинета намерно.

Член 85

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета од организацијата, односно од работодавачот, ако болеста, повредата и смртта на корисникот на правата од здравствена заштита настанале поради тоа што не биле преземени мерки за заштита при работа или други мерки за заштита на граѓаните.

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета од организацијата, односно работодавачот и кога штетата е настаната поради тоа што работникот стапил на работа без претходно извршен здравствен преглед.

Член 86

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета во случаите предвидени со овој закон и непосредно од заедницата за осигурување на имоти и лица кај која ова лице е осигурано од одговорност за штета на трети лица, според прописите за задолжително осигурување на имоти и лица.

Член 87

Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок на штета во случаите предвидени со овој закон, без оглед на тоа што штетата настанала со исплата на давања кои како право припаѓаат на средствата за здравствено осигурување.

Штетата за која Фондот за здравствено осигурување има право да бара надоместок во случаите предвидени со овој закон ги опфаќа трошоците за здравствена заштита, надоместокот на личниот доход и други парични надоместоци кои се исплатуваат на товар на средствата на Фондот за здравствено осигурување.

Член 88

При утврдување на правата на надоместок на штета во случаите предвидени со овој закон се применуваат одредбите на Законот за облигационите односи.

Член 89

Кога Фондот за здравствено осигурување ќе утврди дека настанала штета на средствата со кои тој управува, ќе ги повика организацијата, работодавачот, заедницата за осигурување на имоти и лица и други лица кои според овој закон се должни во определен рок да ја надоместат штетата.

Ако штетата не биде надоместена во определен рок, Фондот за здравствено осигурување може да поднесе тужба до надлежниот суд.

VII. ЗДРАВСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

1. Основање и престанок

Член 90

Здравствена организација може да се основа како: јавна, задружна, мешовита и приватна, во согласност со закон.

Член 91

Здравствена организација можат да основаат: Републиката, правните и физичките лица.

Јавна здравствена организација може да основа Собранието на Република Македонија.

Член 92

Здравствена организација може да се основа и да врши здравствена дејност ако се обезбедени градежни објекти, стручни кадри, медицинска опрема, средства и други услови за вршење на дејноста, утврдени со закон и прописи донесени врз основа на закон.

Поблиските услови за основање и почнување со работа, односно проширување на дејноста во однос на просторот, опремата и кадрите ги пропишува Министерството за здравство.

Член 93

Министерството за здравство оценува дали се исполнети условите од членот 92 на овој закон и донесува решение за дозвола за почнување со работа врз основа на кое се врши упис на здравствената организација во судскиот регистар.

Дозволата за почнување со работа од ставот 1 на овој член може да се одземе доколку настанат промени за кои битно се отстапува од условите предвидени во членот 92 на овој закон.

Член 94

Здравствената организација може да биде укината ако:

- 1) не ги исполнува со закон пропишаните услови за вршење на дејноста и
 - 2) не ги извршува задачите за кои е основана.
- Одлука за укинување на здравствената организација донесува основачот.

2. Видови на здравствени организации

Член 95

Во зависност од природата на здравствената дејност што ја вршат и видот на здравствената услуга што ја пружаат, здравствените организации се основаат, односно организираат како:

- 1) здравствена станица;
- 2) здравствен дом;
- 3) болница (општа и специјална);
- 4) медицински центар;
- 5) завод;
- 6) институт;
- 7) клиника;
- 8) клинички центар;
- 9) завод за здравствена заштита;
- 10) аптека и
- 11) природно лекувалиште.

1) Здравствена станица

Член 96

Здравствената станица може да спроведува здравствена заштита ако се исполнети условите најмалку

за вршење на општа медицина, односно медицина на трудот, односно здравствена заштита на жени, стоматолошка, лабораториска, санитарно-хигиенска, обезбедување со лекови и санитетски материјални средства и здравствено-статистичка дејност.

2) Здравствен дом

Член 97

За спроведување на примарната и превентивната здравствена заштита се основа здравствен дом кој:

- ја испитува, следи и проучува здравствената состојба, хигиенските услови за живот и работа, систематски се спроведуваат мерки и акции заради рано откривање на хроничните заболувања и се спроведуваат и предлагаат мерки за заштита и унапредување на здравјето и за подобрување на животните и работните услови на граѓаните;

- спроведува мерки за здравствена заштита на жени, бремените жени, доенчињата, предучилишните и училишните деца, младинците, старите лица и другите граѓани;

- спроведува мерки за планирање на семејството;

- спроведува мерки за спречување, сузбивање и рано откривање на заразни и масовни заболувања, како и други болести, состојби и повреди;

- подготвува, предлага и учествува во спроведувањето на единствената програма за здравственото воспитување и вршењето на поливалентна патронажа;

- врши прегледи, лекување на заболелите и повредените и спроведува навремена медицинска рехабилитација;

- организира и спроведува домашно лекување и учествува во обезбедувањето на здравствена нега на болните;

- организира и спроведува мерки заради спречување и лекување на заболувањата на устата и забите;

- пружа итна медицинска помош и

- врши и други работи од превентивната и примарната здравствена заштита.

Член 98

Здравствен дом врши здравствена дејност најмалку во следните области:

- општа медицина со итна медицинска помош и домашно лекување;

- здравствена заштита на работниците;

- здравствена заштита на децата;

- здравствена заштита на учениците и младинците;

- здравствена заштита на жените;

- пнеумофтизиолошка заштита;

- стоматолошка заштита;

- рендген дијагностика;

- епидемиолошка и санитарно-хигиенска дејност;

- лабораториска дејност;

- обезбедување со лекови;

- поливалентна патронажа и здравствена статистика и

- социјално-медицинска дејност.

По исклучок од ставот 1 на овој член, здравствениот дом не мора да врши пнеумофтизиолошка, епидемиолошка, санитарно-хигиенска и социјално-здравствена дејност, ако е обезбедено овие дејности да ги врши друга здравствена организација.

Член 99

Здравствениот дом ја врши здравствената дејност со примена на диспанзерски и тимски метод на работа.

Во спроведувањето на здравствената дејност во здравствениот дом учествуваат доктори на медицина, доктори на стоматологија и доктори на медицина —

специјалисти по медицина на трудот, педијатрија, гинекологија и акушерство, училишна медицина, радиодијагностика, епидемиологија, хигиена и други специјалисти, здравствени работници со средна и виша стручна подготовка и здравствени соработници.

Здравствените работници во здравствениот дом во спроведувањето на здравствените дејности ги поттикнуваат и насочуваат самозащитните активности на корисниците на здравствената заштита и соработуваат со здравствените работници од специјалистичко-консултативната и болничката здравствена заштита.

Член 100

Здравствениот дом може да врши и други специјалистичко-консултативни и диспанзерски дејности, доколку ги исполнува условите за тие дејности.

Здравствениот дом може да организира породување со стручна помош, доколку на неговото подрачје нема општа болница.

3) Болница

Член 101

Болницата спроведува специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита.

Болницата во специјалистичко-консултативната здравствена заштита врши испитување и утврдување на заболувањата, повредите и здравствената состојба на корисниците, спроведува специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки и дава специјалистички мислења и предлози, а во болничката здравствена заштита врши дијагностицирање, лекување, исхрана и постојан специјалистички надзор, примање и згрижување на итни медицински случаи, обезбедување на конзилијарно медицинска помош, учествува во спроведувањето на посебни програми за спречување, сузбивање и рано откривање на заболувањата и повредите, предлага и дава упатство за домашно лекување, обезбедува здравствено воспитување на лицата на кои им пружа здравствена заштита, пружа стручна помош на другите здравствени организации и обезбедува стручно усовршување на здравствените работници.

Член 102

Болницата може да биде општа и специјална.

Општата болница спроведува здравствена заштита на лицата од сите возрасти заболени од разни видови болести.

Специјалната болница спроведува здравствена заштита на лицата заболени од одредени заболувања, или на лица од одредени групи.

Член 103

Општата болница спроведува здравствена заштита ако се исполнети условите за вршење на специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита најмалку за внатрешни болести, детски болести, општа хирургија, акушерство и гинекологија, анестезија и реанимација, услови за вршење на биохемиско (лабораториски) испитувања, радиолошка дијагностика, обезбедување на крв и крвни деривати, обезбедување со лекови и санитетски материјални средства, обдукција и биопсија, услови за изолација на заболелите од заразни заболувања и здравствено-статистичка дејност.

Член 104

Специјалната болница спроведува здравствена заштита ако се исполнети условите за вршење на специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита и ако има соодветна дијагностичка и лабораториска дејност, обезбедување со лекови и санитетски материјални средства, сместување и исхрана на болните и здравствена статистика.

4) Медицински центар**Член 105**

Медицинскиот центар спроведува здравствена заштита ако се исполнети најмалку условите предвидени со овој закон за здравствен дом и општа болница.

5) Завод**Член 106**

Заводот спроведува здравствена заштита од една или повеќе гранки на медицината, односно областа на здравствената заштита или за определена група на население.

Заводот систематски ги следи и проучува состојбите за областите за кои е основан, испитува методи и применува мерки за рано откривање на заболувањата, лекување и рехабилитација, предлага и спроведува мерки за унапредување на здравствената заштита во тие области, укажува стручно-методолошка помош, учествува во изградбата и спроведувањето на стручно медицинските доктринарни ставови и спроведува стручно усовршување на здравствените работници и соработници.

Заводот може да спроведува болничка здравствена заштита ако ги исполнува условите за специјална болница предвидени со овој закон.

Заводот за трансфузиологија, покрај работите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, врши планирање, унапредување и организирање на крводарителството во Републиката, прибира, чува и дистрибуира крв за потребите на здравствените организации; изготвува тест серуми; произведува крвни деривати и парентерални раствори; врши имуно-хематолошки, имунолошки испитувања од хисокопатибилитетот, хемостазата и изградува и спроведува стручно-медицински доктринарни критериуми во својата област.

6) Институт**Член 107**

Институтот спроведува здравствена заштита ако се исполнети условите утврдени со овој закон за завод, како и условите за вршење на научно-истражувачка дејност.

7) Клиника**Член 108**

Клиниката спроведува здравствена заштита ако се исполнети условите за вршење на специјалистичко-консултативна и болничка дејност или само специјалистичко-консултативна дејност од одредена гранка на медицината, односно стоматологијата, или на одделни групи население, во која се изведува образовна дејност, се врши усовршување на здравствените работници и научно-истражувачка дејност.

Клиниката врши најсложени видови на здравствена заштита од одредена гранка на медицината, односно стоматологијата, изградува и спроведува стручно-медицински доктринарни критериуми во својата област и укажува стручно-методолошка помош на здравствените организации од соодветната гранка на медицината, односно стоматологијата.

Клиниката може да врши дејност ако во работен однос има најмалку 5 работници со VIII степен стручна подготовка од областа на медицината односно стоматологијата, од кои најмалку двајца наставници на Медицинскиот односно Стоматолошкиот факултет.

8) Клинички центар**Член 109**

Клиничкиот центар е здравствена организација која по правило врши високо диференцирана здравствена заштита од повеќе гранки на медицината, врши образовна и научно-истражувачка дејност, обезбедува функционално поврзување на дејностите, организира единствени лабораториско-дијагностичка деј-

ност, рендген-дијагностика, анестезиолошка и реаниматолошка дејност, прием и тријажа на болните, обезбедување со лекови и санитетски материјални средства.

Покрај работите од ставот 1 на овој член клиничкиот центар врши и специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита.

9) Завод за здравствена заштита**Член 110**

Заводот за здравствена заштита ја следи, истражува и проучува здравствената состојба на населението, причините за појавата и ширењето на заразните и други болести од социјално-медицинско значење, како и влијанието на еколошките фактори и врз здравјето, предлага и презема мерки заради заштита и унапредување на здравјето на луѓето.

Дејноста на заводот за здравствена заштита ги опфаќа најмалку следните работи:

- собира, обработува и анализира податоци за заболувањата и смртноста на населението и други податоци за здравствената состојба на населението, за хигиенско-епидемиолошките состојби, за заразните и други болести кои имаат социјално-медицинско значење како и за други еколошки услови кои имаат влијание врз здравствената состојба на населението;

- собира, обработува и анализира податоци по врзани со здравствената дејност;

- работи на работите за организација и планирање на здравствената заштита;

- ги проучува и следи хигиенските и други услови во поглед на заштитата на воздухот, прехранбените продукти и предметите за општа употреба, водата за пиење, отпадните води и цврстите отпадни материји и учествува во превентивниот санитарен надзор над изградбата на градежните и други објекти;

- следи, односно и спроведува мерки за активна заштита на населението од заразни и други болести од поголемо социјално-медицинско значење;

- ја проучува исхраната на населението, како и заболувањата и состојбите кои се последица од несоодветната исхрана и предлага мерки за нивно отстранување;

- врши стручно методолошка дејност во областа на епидемиологијата, микробиологијата, хигиената, социјалната медицина со организација на здравствената заштита, здравствената статистика и учествува во утврдувањето и спроведувањето на единствена стручно методолошка доктрина за одделни области од здравствената заштита;

- предлага и учествува во спроведување на единствени програми за здравствено воспитување на своето подрачје во соработка со други здравствени организации и

- врши микробиолошки, паразитолошки, хигиенски, токсиколошко-биохемиски и други лабораториски анализи во рамките на својата дејност,

Републичкиот завод за здравствена заштита покрај работите од ставот 2 на овој член, ги врши следните работи;

- ја координира стручната работа на заводите за здравствена заштита и другите хигиенско-епидемиолошки служби во Републиката;

- врши работи на утврдување и контрола на штетните биолошки и хемиски агенси (референтен центар);

- утврдува потребни мерки и врши нивно спроведување во елементарни и други поголеми несреќи и во други вонредни состојби;

- врши работи и го организира спроведувањето на статистичките истражувања од областа на здравството;

- го проектира развојот и ја организира работата на информативниот систем во областа на здравството;

- врши контрола на лекови, лековити супстанции и помошни лековити средства;

— ги следи јонизирачките зрачења;
 — учествува во образовната дејност и спроведува стручно усовршување на здравствени работници и здравствени соработници од хигиено-епидемиолошката, социјално-медицинската, односно од превентивната дејност и
 — изградува и спроведува стручно-медицински доктринарни критериуми во својата област.

10) Аптека

Член 111

Аптеката врши фармацевтска здравствена дејност, а особено врши набавка, сместување, чување, издавање, испитување и контрола на лекови, санитарски материјални средства и лековити супстанции, изработува магистрални лекови и галенски препарати, дава упатства за потреба на издадените лекови, набавува и издава средства за детска и диетална исхрана, ортопедски помагала, прибори и медицински инструменти.

11) Природно лекувалиште

Член 112

Природното лекувалиште во спроведувањето на здравствената заштита обезбедува лекување и рехабилитација со користење на природните фактори за лекување.

Природното лекувалиште е должно во текот на користењето на природниот фактор да ги следи неговите лековити својства и најмалку на секоја петта година да врши испитување на неговата лековитост.

Природното лекувалиште може да спроведува и болничка рехабилитација, физикална медицина и примена на медицинските методи и средства за лекување ако ги исполнува условите утврдени со овој закон за специјална болница.

3. Заеднички одредби за здравствените организации

Член 113

Здравствената организација зависно од дејноста што ја врши е должна со општ акт особено да ги уреди следните прашања: организацијата и начинот на укажување на итна медицинска помош, начинот на користење и одржување на медицинска опрема, нега на болните и домашно лекување, начинот и постапката за прием на корисниците при укажување на примарна, специјалистичко-консултативна и болничка здравствена заштита, начинот и содржината на спроведувањето на внатрешниот надзор над стручната работа над здравствените работници и здравствените соработници и видот и начинот на користење на работната и заштитната облека на здравствените и други работници.

Член 114

Болничките и другите здравствени организации можат да го организираат спроведувањето на болничката здравствена заштита со сместување на болните само во определено време во текот на денот (дневна болница).

Член 115

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време на здравствените организации, во зависност од видот и обемот на здравствената заштита, мора да се усогласи со потребите на граѓаните, така што да им се овозможи континуирано користење на здравствена заштита.

Член 116

Здравствените организации можат да се здружуваат во општо здружение заради уредување на одредени прашања од заеднички интерес.

VIII. ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ КОИ ВРШАТ ЗДРАВСТВЕНА ДЕЈНОСТ

Член 117

Организациите од областа на стопанството и другите организации, во согласност со своите потреби,

можат да спроведуваат здравствена заштита на своите работници, ако ги исполнуваат условите по однос на просторот, опремата и кадрите што ќе ги пропише Министерството за здравство.

Член 118

Средствата за спроведување на здравствена заштита од членот 117 од овој закон ги обезбедуваат организациите кои организираат спроведување на здравствена заштита за своите работници, а со дел од средствата учествува и фондот за здравствено осигурување.

Член 119

Организациите кои вршат научно-истражувачка и образовна дејност во областа на медицината, стоматологијата и фармацијата можат да спроведуваат здравствена заштита ако ги исполнуваат условите за вршење на одредена здравствена дејност.

Организациите од областа на социјалната заштита, можат да спроведуваат одредени мерки од примарната здравствена заштита за лицата сместени во нив.

Казнено-поправните и воспитно-поправните установи можат да спроведуваат одредени мерки од примарната здравствена заштита за лицата од членот 12 точка 21 на овој закон.

Член 120

Одредбите на овој закон кои се однесуваат на почнувањето со работа на здравствените организации, здравствените работници и здравствените соработници, на евиденциите во областа на здравството, на надзорот над работата на здравствените организации, се применуваат и на организациите од членовите 117 и 119 на овој закон.

IX. САМОСТОЈНО ВРШЕЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНА ДЕЈНОСТ СО ЛИЧЕН ТРУД

Член 121

Здравствен работник може самостојно со личен труд да врши здравствена дејност за која е способен ако покрај условите предвидени со прописите за работа со личен труд има:

- 1) соодветна стручна подготовка;
- 2) положен стручен испит;
- 3) соодветни простории и опрема;
- 4) да не е во работен однос, или да не остварил право на пензија и
- 5) да има позитивно мислење (лиценца) од лекарската, односно фармацевтската комора.

Поблиските услови во однос на просторот и опремата за вршење на здравствена дејност самостојно со личен труд ги пропишува Министерството за здравство.

Член 122

Одобрение за вршење на здравствена дејност самостојно со личен труд издава Министерството за здравство.

Органот од ставот 1 на овој член води регистар на издадените одобренија.

Член 123

Здравствениот работник кој самостојно со личен труд врши здравствена дејност е должен на надлежниот завод за здравствена заштита да му поднесува пријави за болестите во согласност со прописите за заразни болести, да води евиденција и да поднесува извештаи во согласност со прописите за евиденциите во областа на здравството.

Член 124

Надоместокот за укажаните услуги, материјалите и препишаните лекови од лекар кој самостојно со личен труд врши здравствена дејност паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување, под исти услови како и за здравствените организации.

Член 125

Одредбите на овој закон кои се однесуваат на надзорот над стручната работа на здравствените организации и на здравствените работници се приме-

нуваат и на здравствените работници кои вршат здравствена дејност со личен труд.

Член 126

Здравствениот работник во работен однос во здравствената и друга организација и корисник на пензија, не може да работи кај работен човек кој самостојно врши здравствена дејност.

Член 127

Здравствената дејност не може да се врши со личен труд како дополнителна дејност.

Член 128

Вршењето на здравствената дејност самостојно со личен труд престанува:

- 1) во случаите утврдени со прописите за самостојно вршење на дејност со личен труд;
- 2) ако користи здравствени работници кои не се во работен однос кај него;
- 3) ако му е одземена лиценцата за работа; и
- 4) ако не ги извршува обврските од членовите 123 и 125 од овој закон.

Решение за престанок на самостојното вршење на здравствена дејност со личен труд донесува Министерството за здравство.

X. СРЕДСТВА ЗА РАБОТА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 129

Здравствените организации стекнуваат средства за работа:

- 1) од фондот за здравствено осигурување за здравствените услуги од членовите 11, 29 и 32 на овој закон според утврдените цени на здравствените услуги или според извршените програми за одделни видови здравствена заштита, односно услуги;
- 2) од Фондот за здравствено осигурување или друга осигурителна организација за здравствени услуги од членот 30 на овој закон, доколку е воспоставено доброволно осигурување;
- 3) непосредно од корисникот на здравствените услуги, од членот 31 на овој закон кои не паѓаат на товар на средствата на Фондот за здравствено осигурување;
- 4) од организациите за здравствени услуги утврдени со договор;
- 5) од продажба на производи и услуги на пазарот и
- 6) од камати и дивиденди на пласирани средства, авторски права и патенти, легати, поклони и други извори.

Член 130

Цените на здравствените услуги, врз основа на утврдените критериуми, нормативи и стандарди, ги утврдуваат здравствените организации и Министерството за здравство.

За здравствените услуги кои по барање на корисникот се пружаат под посебни услови и над утврдените стандарди, задолжително се доплатува.

Ценовникот на услугите од ставот 2 на овој член самостојно го утврдува здравствената организација.

Член 131

Односите меѓу здравствената организација и Фондот за здравствено осигурување за укажување на здравствена заштита на осигурениците, како и за спроведување на посебни програми за здравствена заштита се уредуваат со договор.

Член 132

Споровите што ќе настанат меѓу здравствената организација и Фондот за здравствено осигурување ги решава арбитражна комисија.

Арбитражната комисија е составена од 5 члена од кои претседателот и два члена и нивните заменици ги именува за време од 4 години Собранието на Република Македонија, а по еден член делегира-

ат здравствената организација и Фондот за здравствено осигурување.

Одлуката на арбитражната комисија е конечна и задолжителна за учесниците во спорот.

Начинот на работата на арбитражната комисија се уредува со општ акт на Министерството за здравство.

XI. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПОСЕБНИОТ ОПШТЕСТВЕН ИНТЕРЕС

Член 133

Посебниот општествен интерес во остварувањето на здравствената заштита се остварува:

- 1) со учество на претставници на основачот во одлучувањето за работите од посебен општествен интерес во здравствените организации и
- 2) со давање согласност на статутите на здравствените организации.

Член 134

Како работи од посебен општествен интерес во чие одлучување учествуваат претставници на основачот во здравствените организации се:

- 1) донесување на статутот;
- 2) донесување на одлука за промена на дејноста и за други статусни промени и
- 3) усвојување на извештајот за работа.

За работите од ставот 1 на овој член се одлучува со мнозинство гласови и на претставниците на основачот.

Член 135

Собранието на Република Македонија го определува бројот на претставниците на Републиката во здравствените организации.

Член 136

Собранието на Република Македонија дава согласност на одредбите на Статутот на здравствената организација.

Член 137

За директор на јавна здравствена организација врз основа на јавен конкурс се именува лице со високо образование.

Директорот на јавната здравствена организација, а по предлог на здравствениот совет, го именува односно го разрешува министерот за здравство.

Директорот на другите здравствени организации се именува под услови и на начин утврдени со општ акт на здравствената организација.

XII. ЗДРАВСТВЕНИ РАБОТНИЦИ И ЗДРАВСТВЕНИ СОРАБОТНИЦИ

Член 138

Здравствена заштита можат да укажуваат здравствени работници со соодветно стручно образование, завршен приправнички стаж, положен стручен испит и лиценца за работа, а за определени работи и работни задачи соодветна специјализација или субспецијализација.

Член 139

Здравствени работници се лица со VII до IV степен на стручна подготовка, односно лице со високо, више или средно насочено образование од областа на медицината, стоматологијата или фармацијата. Здравствени соработници се лица со VII₁ до IV степен на стручна подготовка, односно лице со високо, више или средно насочено образование кои вршат определени работи во укажувањето на здравствена заштита и ги исполнуваат условите утврдени со општите акти на здравствените организации.

Член 140

Здравствените работници можат самостојно да укажуваат здравствена заштита по завршувањето на приправничкиот стаж и положувањето на стручниот испит.

Член 141

Здравствените организации и здравствените работници кои самостојно вршат здравствена дејност со личен труд, можат да примаат здравствени работници приправници на неопределено време и приправници на определено време заради стручно оспособување за самостојно вршење на работите и задачите и полагање на стручниот испит (волонтери).

Приправничкиот стаж на здравствените работници со висока стручна подготовка трае една година, за здравствените работници со виша — девет месеци, а со средна стручна подготовка — шест месеци.

Приправничкиот стаж на здравствените работници со висока стручна подготовка се врши во здравствени организации што ги исполнуваат пропишаните услови.

Член 142

Приправничкиот стаж на здравствените работници се изведува според утврден план и програма преку практична работа и под надзор на овластен здравствен работник.

Член 143

По завршувањето на приправничкиот стаж здравствените работници полагаат стручен испит.

Стручниот испит на здравствените работници се полага пред испитна комисија што ја образува Медицинскиот, Стоматолошкиот и фармацевтскиот факултет.

Положениот стручен испит се смета како лиценца за работа.

Член 144

Планот и програмата за приправничкиот стаж, образецот и начинот на водење на приправничката книшка, составот на испитната комисија, начинот на полагањето на стручниот испит и образецот на уверението за положен стручен испит ги пропишува Министерството за здравство.

Член 145

Приправничкиот стаж и стручниот испит што здравствените работници ги поминале и положице во странство може да се признае во целост или делумно ако програмата за поминатиот стаж, односно програмата за полагање на стручниот испит не отстапува од програмата за приправничкиот стаж, односно програмата за стручниот испит донесени врз основа на овој закон.

За признавање на приправничкиот стаж и стручниот испит од ставот 1 на овој член решава Министерството за здравство.

Член 146

Здравствените работници и здравствените соработници со висока стручна подготовка можат да специјализираат и да субспецијализираат од определени гранки на медицината, стоматологијата, односно фармацијата.

Специјализацијата, односно субспецијализацијата на здравствените работници и здравствените соработници се врши според прописите со кои се уредуваат постдипломските студии ако со овој закон не е поинаку определено.

Гранките на специјализациите и субспецијализациите, времето на нивното траење и деловите на стажот на специјализациите ги пропишува Министерството за здравство по претходно мислење на соодветната високообразовна организација.

Член 147

Специјализацијата и субспецијализацијата на здравствените работници и здравствените соработници се врши според плановите и програмите што ги донесуваат соодветните високообразовни организации.

Член 148

Специјализацијата и субспецијализацијата во делот во кој се остварува теоретска и практична настава во одредено траење се спроведува на соодвет-

ната високообразовна организација, а во останатиот дел се остварува во здравствените организации кои имаат соодветен простор, кадар и опрема.

Поблиските услови од ставот 1 на овој член и траењето на деловите од специјализацијата (турните) ги утврдува соодветната високообразовна организација.

Член 149

Здравствените работници и здравствените соработници можат да специјализираат ако имаат завршен приправнички стаж, положен стручен испит и една година работно искуство во структурата по полагањето на стручниот испит.

Член 150

Министерството за здравство утврдува критериуми и донесува програма за потребите од специјалистички и субспецијалистички кадри.

Врз основа на критериумите и програмата од ставот 1 на овој член здравствените организации и другите организации што спроведуваат здравствена заштита донесуваат програма за стручно усовршување, специјализацијата и субспецијализацијата на здравствените работници и здравствените соработници.

Специјализацијата, односно субспецијализацијата на здравствените работници и здравствените соработници може да се планира и да се одобри само од гранките на медицината, стоматологијата, фармацијата и други области кои ја сочинуваат дејноста на здравствената и друга организација.

Член 151

Упатувањето на здравствените работници и здравствените соработници на специјализација го вршат здравствените организации и другите организации кои спроведуваат здравствена заштита, по постапка и на начин утврдени со нивните општи акти во согласност со програмите од членот 150 на овој закон.

Здравствената и друга организација актот за упатување на здравствениот работник на специјализација, заедно со доказите за исполнувањето на условите и доказ дека специјализацијата е одобрена во согласност со програмите од ставот 1 на овој член го доделува на соодветната високообразовна организација заради упис за специјализација.

Високообразовните организации водат евиденција за здравствените работници кои се наоѓаат на специјализација и за остварувањето на програмата за специјализација.

Член 152

Здравствен работник кој самостојно врши здравствена дејност со личен труд, вработените кај него и невработените здравствени работници можат да се пријават за запишување на специјализација, ако ги исполнуваат условите од членот 149 на овој закон.

Член 153

Министерството за здравство може да одобри специјализација на странски државјанин-здравствен работник со завршен медицински, стоматолошки и фармацевтски факултет.

Член 154

Здравствените работници со високо образование, кои имаат најмалку 15 години успешна работа во упатувањето, организирањето и спроведувањето на здравствената заштита, положен специјалистички испит, стручни или научни трудови, позитивни резултати во стручното издигање на кадрите, можат да добијат звање примариус.

Звањето примариус можат да го добијат и лекарите, стоматолозите и дипломираните фармацевти и ако немаат положен специјалистички испит, ако ги исполнуваат условите од ставот 1 на овој член, иако имаат најмалку 15 години успешна работа.

Звањето примариус го доделува посебна комисија што ја формира министерот за здравство.

Поблиските услови за доделување на звањето примариус ги утврдува Министерството за здравство.

Здружување на здравствените работници**Член 155**

Заради заштита и унапредување на стручноста и етичките должности и права, за подобрување на квалитетот на здравствената заштита, заштитата на интересите на својата професија, следење на односот на здравствените работници кон општеството и граѓаните, докторите на медицина, докторите на стоматологија и дипломираните фармацевти се здружуваат во лекарска односно фармацевтска комора.

Лекарската, односно фармацевтската комора може да одземе лиценца за работа на доктори на медицина, доктори на стоматологија и дипломирани фармацевти, ако утврди дека ја прекршил лекарската етика или сторил потешка повреда на стандардите и квалитетот на здравствените услуги.

Против одлуката на лекарската односно фармацевтската комора може да се изјави жалба до министерот за здравство.

Коморите од ставот 1 на овој член донесуваат статут, утврдуваат кодекс на професионалните етички должности и права, формираат суд на честа и други помошни тела и донесуваат други акти за начинот на работењето на нивните органи и за начинот и постапката за издавање односно одземање на лиценца за работа.

Член 156

Заради следење на достигнувањата и унапредување во одделни гранки на медицината здравствените работници од одделни специјалности можат да се здружуваат во стручни здруженија.

XIII. НАДЗОР НАД РАБОТАТА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ**Член 157**

Надзор над законитоста на работата на здравствените организации врши Министерството за здравство.

Член 158

Министерството за здравство може да запре од извршување, општ акт на здравствената организација за кој смета дека не е во согласност со Уставот, односно дека е во спротивност со Законот, до донесувањето на Одлуката на Уставниот суд на Македонија.

Ако Министерството за здравство во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање на актот не поведе постапка пред Уставниот суд за оценување на уставноста, односно законитоста на запрениот акт, решението за запирање на извршувањето престанува да важи, запрениот акт може да се применува.

Член 159

Заради унапредување и подобрување на квалитетот на стручната работа, остварување на стручно-медицинската доктрина, оценување дали стручната работа се врши во согласност со медицинските и други науки, како и условите и начинот на укажувањето на здравствената заштита, во здравствените организации и други организации, кои во согласност со овој закон, спроведуваат здравствена заштита и во самостојните ординации, со увид во стручната работа, се врши надзор над стручната работа на здравствените работници и здравствените соработници, ефикасноста и рационалноста на здравствената заштита и водењето на медицинската и друга документација и евиденција.

Здравствените работници и здравствените соработници се одговорни за својата стручна работа.

Член 160

Надзорот над стручната работа го врши Министерството за здравство.

Надзорот над стручната работа се врши преку комисија од редот на истакнати здравствени, научни и стручни работници или преку соодветна здравствена организација.

Надзорот над стручната работа се врши најмалку еднаш во годината.

Член 161

Надзорот над стручната работа може да се врши и по барање или по предлогот на надлежен орган, како и по иницијатива на граѓаните.

Член 162

За извршениот надзор над стручната работа комисијата, односно здравствената организација од член 160 став 2 на овој закон поднесува извештај до Министерството за здравство.

Ако Комисијата, односно здравствената организација констатира непосредна опасност по животот и здравјето на граѓаните, го известува Министерството за здравство најдоцна во рок од 24 часа и му предлага преземање на соодветни мерки.

Извештајот од ставот 1 на овој член содржи приказ на констатираната состојба, предлог на мерки и рокови за отстранување на утврдените недостатоци.

Министерството за здравство ќе забрани вршење на дејноста на здравствената организација, на нејзината работна единица, односно на самостојна ординација ако врз основа на извештајот за извршениот надзор над стручната работа констатира дека недостатоците во неговата работа се од таква природа што со продолжување на вршењето на дејноста може да се предизвикаат штетни последици или опасност по животот и здравјето на граѓаните.

За донесеното решение од ставот 4 на овој член Министерството за здравство ќе ја извести Владата на Република Македонија.

Член 163

Здравствената организација е должна на органот кој го спроведува надзорот да му овозможи непречено вршење на надзорот над нејзината стручна работа, да му даде потребна помош, податоци и известувања кои се потребни за вршење на надзорот.

Член 164

Средствата за вршење на надзорот над стручната работа се обезбедуваат од Буџетот на Републиката.

Член 165

Здравствените организации задолжително организираат внатрешен надзор над стручната работа на своите здравствени работници на начин утврден со општ акт.

Член 166

Надзор над примената на законите и прописите донесени врз основа на законите во областа на здравствената заштита, и на општите акти на здравствените организации предвидени во член 113 на овој закон врши здравствена инспекција.

Организацијата, работата и овластувањата на здравствената инспекција се уредуваат со посебен закон.

XIV. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО ВОНРЕДНИ УСЛОВИ**Член 167**

Министерството за здравство и здравствените организации се должни во општите акти, во согласност со закон, да ги утврдат своите задачи за обезбедување на здравствената заштита во вонредни услови (природни и други тешки несреќи и вонредни состојби).

Член 168

Министерството за здравство и здравствените организации се должни да обезбедат средства за резерви на лекови и санитарски материјални средства, кадри и други потреби за работа во вонредни услови.

Член 169

Во вонредни услови Министерството за здравство и здравствените организации се должни да ја приспособат својата организација на работа, да пре-

земат мерки за непречена работа и за отстранување на последиците од таквата состојба.

Член 170

При планирањето и вршењето на работите во вонредни услови Министерството за здравство и здравствените организации соработуваат со припадниците на цивилната заштита, организациите на Црвениот крст и другите општествени организации и здруженија и работните луѓе и граѓаните.

Член 171

Министерството за здравство во вонредни услови може да одлучува за формирање на здравствени организации согласно со потребите.

Министерството за здравство може на здравствените организации и на здравствените работници да им определи посебни задачи кои во редовни услови не се нивна дејност, односно задача.

XV. ПРЕГЛЕД НА УМРЕНИТЕ И ОБДУКЦИЈА

Член 172

За секое умрено лице се утврдува времето и причината за смртта.

Ниедно умрено лице, односно мртвородено дете не смее да биде закопано додека не се изврши преглед и не се утврди времето и причината на смртта.

Член 173

Прегледот на умрените го вршат овластени лица и нивните заменици, кои ги именува Министерството за здравство.

За преглед на умрени лица се именуваат здравствени работници со завршен медицински факултет, а по исклучок може да се именуваат и други здравствени работници, односно други лица оспособени за тоа.

Овластениот здравствен работник не може да изврши преглед на умрено лице кое го лекувал непосредно пред смртта.

Член 174

За лицата умрени во здравствените организации причината за смртта се утврдува во здравствената организација и за тоа се известува надлежниот орган.

Член 175

Смртниот случај или случајот на мртвороденост, се должни веднаш да го пријават членовите на семејството на умреното лице, а ако такви нема или не знаат за случајот, секое друго лице кое за случајот дознало или го пронашло умреното лице.

Смртниот случај или случајот на мртвороденост се пријавува на овластено лице за преглед на умрени лица или на месната канцеларија, односно санитарната инспекција, на органот на управата надлежен за внатрешни работи на подрачјето на кое умрело лицето, односно каде што е пронајдено умреното лице.

Член 176

Преглед на умреното лице се врши, по правило, веднаш на местото на смртта, а најдоцна 12 часа по пријавувањето.

По извршениот преглед на умреното лице, овластеното лице издава потврда за смртта.

Член 177

Закоп на умреното лице се врши по истекот на 24 часа од часот на смртта.

По исклучок, врз основа на одобренис на санитарната инспекција, закопот може да се врши и пред истекот на рокот од 24 часа и по истекот на рокот од 48 часа.

Член 178

Средствата за преглед на умрените лица и за стручно утврдување на времето и причините за смртта на лицата умрени надвор од здравствената организација се обезбедуваат во Буџетот на Републиката.

Член 179

Кога постои сомневање или е очигледно дека смртта е последица на кривично дело или е во врска со извршено кривично дело над телото на умреното лице се врши обдукција.

Обдукција се врши и во случаите:

1) кога умреното лице се кремира;
2) кога тоа е од посебно значење за заштита на здравјето на граѓаните, односно кога тоа го бараат епидемиолошки, санитарни и научно-истражувачки причини;

3) кога станува збор за ненадејна смрт, кога причината за смртта е непозната, односно нејасна или на друг начин не може да се објасни и

4) кога тоа го бара член на потесното семејство на умреното лице, овластениот здравствен работник кој го лекува умреното лице или овластеното лице за преглед на умрени лица.

Трошоците за обдукција на умреното лице паѓаат на товар на Фондот за здравствено осигурување, а доколку обдукцијата ја бараат членовите на семејството и надлежните органи, трошоците за обдукцијата ги поднесуваат тие.

Член 180

Телото на лицето што умрело во болничка здравствена организација подлежи на обдукција ако не е утврдена причината за смртта.

Обдукција се врши и ако се работи за неприродна и ненадејна смрт во здравствена организација и кога настапила во врска со дијагностичка или терапевтска постапка.

Член 181

Поблиски прописи за начинот на спроведување то на одредбите за преглед на умрените и обдукција донесува Министерството за здравство по претходно мислење на Министерството за внатрешни работи.

XVI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 182

Со парична казна од 5.000 до 25.000 динари ќе се казни за прекршок здравствена организација ако:

1) не овозможи слободен избор на лекар (член 41);

2) не обезбеди услови за континуирана итна медицинска помош или не обезбеди лискови (член 46 став 2);

3) не укаже итна медицинска помош (член 46);

4) не организира соодветен превоз и медицинско згрижување на корисник до приемот во здравствената организација во која е упатен (член 46 став 3);

5) неосновано не го прими корисникот на болничко лекување (член 47 став 1);

6) не постапи согласно со одредбите на членот 48 од овој закон;

7) преземе хирушка интервенција спротивно на одредбите од член 50 на овој закон;

8) на корисникот неосновано му оневозможи конзилијарен преглед или консултација на лекар што сам ќе го избере (член 51);

9) го одбие или го прекине лекувањето спротивно на член 56 став 2 на овој закон;

10) не постапува согласно со одредбите на член 112 став 2 од овој закон;

11) со општ акт не ги уреди прашањата од член 113 на овој закон;

12) не обезбеди континуирана здравствена заштита (член 115) и

13) не организира вршење на внатрешен надзор над стручната работа (член 165).

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 2.500 динари и одговорното лице во здравствената организација.

За прекршок од ставот 1 точките: 3, 5, 7 и 9 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 2.500 динари и здравствениот работник во здравствената организација што го сторил прекршокот.

Член 183

Со парична казна од 5.000 до 20.000 динари ќе се казни за прекршок здравствената организација и друга организација која врши здравствена дејност ако:

- 1) по наполнети 30 дена непрекинато боледување не го упати болниот на надлежната лекарска комисија (член 25);
- 2) не укаже здравствена заштита на лице кое барало таква заштита (член 46 став 1);
- 3) почне со работа спротивно на одредбите на членовите 92 и 93 на овој закон;
- 4) овозможи самостојно укажување на здравствена заштита на здравствен работник без положен стручен испит (член 140);
- 5) продолжи да врши здравствена дејност спротивно на член 162 став 4 на овој закон и
- 6) не овозможи вршење надзор над стучната работа (член 163).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 2.500 динари и одговорното лице во здравствената и друга организација која врши здравствена заштита.

За прекршок од ставот 1 точките 1 и 2 на овој закон ќе се казни со парична казна од 1.000 до 2.500 динари и здравствениот работник во здравствената организација кој го сторил прекршокот.

Член 184

Со парична казна од 2.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата која не ќе ја утврди висината на надоместокот на личниот доход за привремената спреченост за работа (член 22 став 3 на овој закон).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 5.000 динари и одговорното лице во организацијата.

Член 185

Со парична казна од 2.000 до 3.000 динари ќе се казни за прекршок здравствена и друга организација ако:

- 1) спротивно на одредбите на овој закон или на општ акт на Министерството за здравство ги скупи или ги ограничи правата што му припаѓаат на осигуреникот и
- 2) го прошири правото на здравствената заштита, му овозможи користење на право на лице на кое не му припаѓа такво право според овој закон, или му припаѓа во помал обем.

За прекршок од ставот 1 на овој член со парична казна од 500 до 2.000 динари ќе се казни и одговорното лице во здравствената и друга организација.

Член 186

Со парична казна од 500 до 2.000 динари ќе се казни за прекршок работодадниот орган на здравствената организација ако во определениот рок не го разгледа приговорот на корисникот и писмено не го извести (член 52).

Член 187

Со парична казна од 5.000 до 15.000 динари ќе се казни за прекршок здравствен работник кој самостојно со личен труд врши здравствена дејност ако:

- 1) почне со работа спротивно на одредбите на член 121 на овој закон;
- 2) не постапува согласно со член 123 на овој закон;
- 3) овозможи работа на здравствен работник кој е во работен однос во здравствена или во друга организација или на корисник на пензија (член 126);
- 4) ако самостојно со личен труд врши здравствена дејност како дополнителна дејност (член 127) и
- 5) продолжи да врши здравствена дејност спротивно на членот 162 став 4 на овој закон.

Член 188

За прекршок од членот 187 на овој закон на здравствениот работник кој самостојно со личен труд врши здравствена дејност може да му се изрече заштитна мерка забрана за вршење на таа дејност во траење од 6 месеци до 1 година, а може да му се изрече и заштитна мерка одземање на предметите кои се употребувале или биле наменети за извршување на прекршокот или кои настанале со извршување на прекршокот.

Член 189

Со парична казна од 5.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата ако во определен рок не поднесе пријава за утврдување на својството на осигуреник (член 35).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 1.000 до 2.500 динари и одговорното лице во работната организација.

Со парична казна од 5.000 до 10.000 динари ќе се казни работодавачот ако во определен рок не поднесе пријава за осигурување за себе и за работниците вработени кај него (член 35).

Член 190

Со парична казна од 1.000 до 2.500 динари ќе се казни за прекршок здравствен работник ако:

- 1) не постапува согласно со член 49 на овој закон и
- 2) самостојно укажува здравствена заштита без положен стручен испит (член 140).

Член 191

Со парична казна од 1.000 до 2.500 динари ќе се казни за прекршок лицето кое не го пријавило смртниот случај или случајот на мртвороденост, а било должно тоа да го стори (член 175).

Член 192

Со парична казна од 150 динари ќе се казни за прекршок на самото место на прекршокот здравствен работник ако:

- 1) оневозможи, попречи или го отежнува користењето на здравствена услуга;
- 2) го запостави болниот кој се наоѓа на болничко лекување;
- 3) не се придржува на општиот акт за користење на работната и заштитната облека;
- 4) не го почитува работното време за прием и преглед на корисници на здравствена заштита утврдени со општ акт на здравствената и друга организација која врши здравствена заштита и
- 5) не ги почитува општите акти на здравствената организација во врска со чувањето на лекови и медицинска опрема за кое е непосредно задолжен.

Паричните казни на самото место на прекршокот, за прекршоците од ставот 1 на овој член, ги наплатува здравствениот инспектор.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 193**

Осигурениците кои на денот на влегувањето во сила на овој закон користат права од здравственото осигурување стекнати по прописите и општите акти кои важеле до тој ден, продолжуваат да ги користат тие права по одредбите на овој закон.

Член 194

До уредувањето на правото на надоместок на личниот доход за време на отсуство од работа поради бременост и породување и надоместокот на трошоците на закоп со друг закон, правото на овие надоместоци ќе се остварува од Фондот за здравствено осигурување, во висина од 100 посто од основицата утврдена според членот 20 од овој закон, односно со општ акт на Министерството за здравство.

Надоместокот на личниот доход за време на отсуство од работа поради бременост и породување

припаѓа за онолку време колку што траело здравственото осигурување пред почетокот на породилното отсуство, а најмногу за времето утврдено со прописите за работните односи.

Член 195

Постапките за остварување на права од здравственото осигурување кои се во тек на денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат по одредбите на овој закон.

Член 196

Министерството за здравство ќе ги донесе прописите и општите акти предвидени со овој закон најдоцна во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните прописи, ако не се во спротивност со одредбите на овој закон.

До донесувањето на општите акти од ставот 1 на овој член во врска со здравственото осигурување ќе се применуваат општите акти на самоуправните интересни заедници за здравствена заштита, ако не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 197

Постојните самоуправни интересни заедници за здравствена заштита ќе престанат со работа наредниот ден од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Фондот за здравствено осигурување ги презема работниците, паричните средства, средствата за работа и правата и обврските на самоуправните интересни заедници за здравствена заштита.

Министерството за здравство ги презема работниците на самоуправните интересни заедници за здравствена заштита.

Член 198

До утврдувањето на единствена стапка на придонесот за здравствена заштита според одредбите на овој закон ќе се применуваат стапките на придонесот утврдени од Собранијата на самоуправните интересни заедници за здравствена заштита.

До утврдувањето на цени на здравствените услуги според одредбите на овој закон, Фондот за здравствено осигурување ќе обезбеди средства за работа на здравствените организации според мерилата и критериумите односно цените на самоуправните интересни заедници за здравствена заштита.

Одредбите на членот 124 на овој закон се применуваат од денот на утврдувањето на цените на здравствените услуги според одредбите на овој закон.

Член 199

Постојните здравствени и други организации на кои се однесуваат одредбите на овој закон, должни се да ја усогласат својата организација, работа и општите акти со одредбите на овој закон во рок од 4 месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Во рокот од став 1 на овој член постојните здравствени организации се должни да прибават решение согласно со членот 93 на овој закон и да се пререгистрираат кај надлежниот суд според одредбите на овој закон.

Општата болница која не го исполнува условот од членот 103 на овој закон за вршење обдукција и биопсија продолжува со работа ако вршењето на обдукцијата и биопсијата го обезбеди во најблиската здравствена организација која ги исполнува тие услови.

Член 200

Постојните здравствени организации од денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат како јавни здравствени организации.

Основачките права и обврски спрема здравствените организации од ставот 1 на овој член ги презема Република Македонија.

Член 201

Директорите на здравствените организации од членот 200 на овој закон именувани пред влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги

вршат работите на директор до истекот на времето за кое се именувани.

Член 202

Медицинскиот факултет продолжува да врши здравствена дејност според овој закон и Законот за дејноста на Медицинскиот факултет за укажување на здравствената заштита („Службен весник на СРМ“ број 26/71 и 42/71).

Член 203

За докторите на медицина, докторите на стоматологија и дипломираните фармацевти кои се во работен однос на денот на влегувањето во сила на овој закон се смета дека имаат лиценца за работа.

Член 204

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за здравствена заштита („Службен весник на СРМ“ број 10/83, 43/85, 50/87, 27/88, 36/89 и 42/90) и Законот за условите и начинот за остварување на надоместок на здравствените услуги укажани на странци („Службен весник на СРМ“ број 15/76).

Член 205

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

743.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖНОСТА НА ЗАКОНОТ ЗА МАКСИМУМОТ НА ОБРАБОТЛИВА ЗЕМЈА ШТО СЕ ОСТАВА НА СЕМЕЈНИ ЗАДРУГИ И ЗЕМЈОДЕЛСКИ ДОМАКИНСТВА НА ПОДРАЧЈЕТО НА СРМ

Се прогласува Законот за престанување на важноста на Законот за максимумот на обработлива земја што се остава на семејни задруги и земјоделски домакинства на подрачјето на СРМ, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата, одржана на 30 јули 1991 година.

Број 08-3303/1

31 јули 1991 година
Скопје

Претседател

на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател

на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖНОСТА НА ЗАКОНОТ ЗА МАКСИМУМОТ НА ОБРАБОТЛИВА ЗЕМЈА ШТО СЕ ОСТАВА НА СЕМЕЈНИ ЗАДРУГИ И ЗЕМЈОДЕЛСКИ ДОМАКИНСТВА НА ПОДРАЧЈЕТО НА СРМ

Член 1

Законот за максимумот на обработлива земја што се остава на семејни задруги и земјоделски домакинства на подрачјето на СР Македонија („Службен весник на СРМ“ број 16/65), престанува да важи.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

744.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОМЕТ СО ЗЕМЈИШТА И ЗГРАДИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за промет со земјишта и згради,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата, одржана на 30 јули 1991 година.

Број 08-3301/1
31 јули 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.
Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОМЕТ СО ЗЕМЈИШТА И ЗГРАДИ

Член 1

Во Законот за промет со земјишта и згради („Службен весник на СРМ“ број 36/75, 41/75, 10/79 51/88), членот 17-а се брише.

Член 2

Во членот 17-б. ставот 1 зборовите: „Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка“ се заменуваат со зборот „Владата“.

По ставот 2 се додава нов став 3 кој гласи: „Средствата од прометот на недвижности од ставот 1 на овој член се приход на Републиката и се водат на посебна сметка, а ќе се користат за купување на недвижности од членовите 27 и 29 на овој закон од страна на Републиката“.

Член 3

Во членот 18 зборовите: „на општината на чие подрачје се наоѓа недвижноста“ се заменуваат со зборовите: „за подрачјето каде се наоѓа недвижноста“.

Член 4

Во членот 19 ставот 1 зборовите: „на општината, односно републичкиот јавен правобранител“ се бришат.

Член 5

Во членот 20 ставот 3 и членот 21 зборовите: „општината односно“ се бришат.

Член 6

Во членот 22 ставот 1 зборот „општината“ се заменува со зборот „Републиката“.

Во ставот 2 зборовите: „општинскиот орган на управата надлежен за имотно-правните работи“ се заменуваат со зборовите: „Републичката управа за имотно-правни работи“.

Член 7

Членот 23 се брише.

Член 8

Во членот 27 ставот 1 зборовите: „самоуправната интересна заедница која управува со становите во општествена сопственост“ се заменуваат со зборот „Републиката“.

Член 9

Во членот 29 ставот 1 зборовите: „самоуправната интересна заедница која управува со деловен простор“ се заменуваат со зборот „Републиката“.

Член 10

По член 29 се додава нов член 29-а кој гласи:

„Член 29-а

По понудата за првенствено право на купување на недвижности од членовите 27 и 29 на овој закон во име на Републиката одлучува Министерството за урбанизам, градежништво, сообраќај и екологија“.

Член 11

Главата IV — Преминување во општествена сопственост на недвижност на која постои право на сопственост и членовите 31 и 32 се бришат.

Член 12

Членот 34 се брише.

Член 13

Во членот 35 зборот „му“ се заменува со зборот „и“, а зборовите: „Собранието на општината на чие подрачје се наоѓа недвижноста што е предмет на договорот“ се заменуваат со зборовите: „Републичката управа за имотно-правни работи“.

Член 14

Во членот 36 ставот 1 зборовите: „општината или“ се бришат.

Член 15

Во членот 37 ставот 1 точката 1 зборовите „3.000 до 50.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 25.000“.

Во ставот 2 зборовите: „1.000 до 10.000“ се заменуваат со зборовите: „1.000 до 2.500“.

Ставот 3 се брише.

Член 16

Постапката за преминување на недвижностите во општествена сопственост по членовите 31 и 32 од Законот за промет со земјишта и згради заради пречекорување на границите на правото на сопственост кои до влегувањето во сила на овој закон не се правосилно завршени се запираат со заклучок на Републичката управа за имотно-правни работи.

Член 17

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

745.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТАПКИТЕ НА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за стапките на даноците на граѓаните,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 1991 година.

Број 08-3309/1
31 јули 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТАПКИТЕ НА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

Член 1

Во Законот за стапките на даноците на граѓаните („Службен весник на СРМ“ број 50/82, 38/83, 3/85, 44/85, 46/87, 50/87, 7/88, 28/88, 42/88, 51/88, 4/90, 15/90, 23/90, 30/90, 47/90 и 21/91) членот 2 се менува и гласи:

„Данокот од личен доход на работниците се плаќа од личниот доход по стапка од 14,754% освен работниците што данокот го плаќаат по следниве стапки и тоа:

— по стапка од 15,594% работниците од дејностите во областа 14 — Општествено-политички заедници и општествено-политички организации, освен гранката 1401 — Органи на општествено-политичките заедници и групите — 14041 — Политички организации и 14042 — Општествени организации и синдикати;

— по стапка од 14,244% работниците од дејностите во областа 01 — Индустрија и рударство, гранките: 0130 — Производство на прехранбени производи и 0132 — Производство на сточна храна, а од областа 07 — Трговија, Гранката 0701 — Трговија на мало, освен групата 07011 — Трговија на мало со прехранбени производи;

— по стапка од 14,064% — работниците од дејностите во областа 07 — Трговија, групата 07011 — Трговија на мало со прехранбени производи;

— по стапката од 12,954% — работниците од дејностите во областа 01 — Индустрија и рударство, гранките: 0106 — Производство на железна руда 0113 — Металопрееработувачка дејност, 0122 — Производство на режана граѓа и плочи, 0123 — Производство на финални производи од дрво, 0128 — Производство на кожни обувки и галантерија, 0134 — Графичка дејност, 0139 — Производство на разновидни производи; во областа: 03 — Шумарство, и од областа 10 — Станбено-комунални дејности и уредување на населби и простори, од гранката 1001 — Уредување на населби и простори, подгрупата 100103 — Уредување и одржување паркови-зелени и рекреациони површини и гранката 1003 — Комунални дејности;

— по стапката од 12,874% — работниците од дејностите во областа 12 — Образование, наука, култура и информации, освен 12011 — Основно образование, 12012 — Средно образование, 12013 Вишо образование, 12014 — Високо образование, 12032 — Дејност и заштита на културни блага, 120341 — Сценско-музичка дејност, од областа: 13 — Здравствена и социјална заштита, освен групата 1302 — Општествена заштита на децата и младина и социјална заштита од областа 14 — Општествено-политички заедници и општествено-политички организации, гранката 1401 — Органи на општествено-политичките заедници и групата: 14041 — Политички организации и 14042 — Општествени организации и синдикати;

— по стапката од 12,736% — работниците од дејностите во областа 01 — Индустрија и рударство, гранката 0126 — Производство на готови текстилни производи, освен подгрупата 012691 — Производство на прекривачи за под;

— по стапка од 12,444% — работниците од дејностите во областа 09 — Занаетчиство и лични услуги;

— по стапка од 12,046% — работниците од дејностите во областа 01 — Индустрија и рударство, гранката 0125 — Производство на текстилни предмети и ткаенини;

— по стапка од 11,956% — работниците од дејностите во областа 02 — Земјоделство и рибарство и 04 — Водостопанство;

— по стапка од 11,584% — работниците од дејностите во областа 05 — Градежништво;

— по стапка од 11,366% — работниците од дејностите од областа 01 — Индустрија и рударство од гранката 0126 — Производство на готови текстилни производи подгрупата 012691 — Производство на прекривачи за под;

— по стапка од 10,901% — работниците од дејностите од областа 12 — Образование, наука, култура и информации, групите: 12013 — Вишо образование 12014 — Високо образование, 12032 — Дејност и заштита на културни блага и подгрупата 120341 — Сценско-музички дејности, а од областа 13 — Здравствена и социјална заштита подгрупата 130211 — Дејност на установите за дневен престој на деца;

— по стапка од 9,586% — работниците од дејностите од областа 12 — Образование, наука, кул-

тура и информации групите: 012011 — Основно образование и 12012 — Средно образование, а од областа 13 — Здравствена и социјална заштита групите и подгрупите 120212 — Дејност на домовите на учениците и студенти, 13022 — Социјална заштита на децата и младина, 13023 — Социјална заштита на возрасни и 13024 — Социјална работа.

Член 2

По член 2 се додава нов член 2-а кој гласи:

„Член 2-а

По исклучок од член 2 на овој закон за периодот од 1 јули до 31 декември 1991 година, работниците од дејностите во областа 01 — Индустрија и рударство гранките 0125 — Производство на текстилни предмети и ткаенини и 0126 — Производство на готови текстилни производи и во областите 02 — Земјоделство и рибарство и 04 — Водостопанство, го плаќаат данокот од личен доход од работен однос по стапка од 10,016%, а од Гранката 0128 — Производство на кожни обувки и галантерија данокот го плаќаат по стапка од 10,234%.

Член 3

Од јули 1991 година престануваат да важат одредбите од Законите за самоуправни интереси заедници од општествените дејности со кои се утврдени придонесите од личниот доход, како и одлуките на самоуправни интереси заедници од општествените дејности со кои се воведени и се плаќаат придонесите од личниот доход, освен одредбите од Законот за пензиско и инвалидско осигурување, Законот за здравствена заштита и Законот за вработување.

Неуплатените средства на име придонес од личен доход за месеците од 30. 06. 1991 година освен за пензиско и инвалидско осигурување, здравствена заштита и вработување, се уплатуваат на уплатните сметки во висина на стапките пропишани со одлуките на самоуправни интереси заедници од општествените дејности, од кои Службата на општественото книговодство во Република Македонија ги насочува во Републичкиот буџет.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбата од член 1 се применува од 1 јули 1991 година.

746.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИГРИТЕ НА СРЕКА И ЗА ЗАБАВНИТЕ ИГРИ НА АВТОМАТИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за игрите на среќа и за забавните игри на автомати,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 1991 година.

Број 08-3302/1

31 јули 1991 година
Скопје

Претседател

на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИГРИТЕ НА СРЕКА И ЗА ЗАБАВНИТЕ ИГРИ НА АВТОМАТИ

Член 1

Во Законот за игрите на среќа и за забавните игри на автомати („Службен весник на СРМ“

број 17/87, 26/87, 51/88 и 36/89), во член 66, став 1 зборовите: „1.000.000 до 5.000.000“ се заменуваат со зборовите: „100.000 до 400.000“.

Во став 2 зборовите: „100.000 до 500.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 20.000“.

Член 2

Во членот 67 став 1 зборовите: „800.000 до 4.000.000“ се заменуваат со зборовите: „100.000 до 400.000“.

Во став 2 зборовите: „80.000 до 400.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 20.000“.

Член 3

Во член 68 став 1 зборовите: „500.000 до 2.000.000“ се заменуваат со зборовите: „50.000 до 250.000“.

Во став 2 зборовите: „80.000 до 400.000“ се заменуваат со зборовите: „2.500 до 10.000“.

Член 4

Во член 69 став 1 зборовите: „500.000 до 3.000.000“ се заменуваат со зборовите: „100.000 до 400.000“.

Во став 2 зборовите: „100.000 до 500.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 20.000“.

Член 5

Во член 70 став 1 зборовите: „100.000 до 1.000.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 10.000“.

Во став 2 зборовите: „50.000 до 200.000“ се заменуваат со зборовите: „500 до 1.500“.

Член 6

Во член 71 зборовите: „50.000 до 200.000“ се заменуваат со зборовите: „1.000 до 2.500“.

Член 7

Во член 72 зборовите: „50.000 до 500.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 15.000“.

Член 8

Во член 73 став 1 зборовите: „100.000 до 1.000.000“ се заменуваат со зборовите: „5.000 до 25.000“.

Во став 2 зборовите: „50.000 до 250.000“ се заменуваат со зборовите: 500 до 2.500“.

Член 9

Во член 74 бројот „73“ се заменува со бројот „71“.

Член 10

По член 74 се додаваат два нови члена 74-а и 74-б кои гласат:

„Член 74-а

За прекршоците од член 71 до 73 на овој закон покрај паричната казна се изречува и заштитна мерка — задолжително одземање на автомати за игра на среќа, како и одземање на имотната корист остварена со извршување на прекршокот.

Предметите од став 1 на овој член, органот од член 64 на овој закон, привремено ги одзема пред донесувањето на решението за прекршокот.

Трошоците во постапката за одземање на предметите од став 1 на овој член паѓаат на товар на сторителот на прекршокот.

Член 74-б

Постапката за прекршоците од членовите 71 до 74-а на овој закон ја води и решение за прекршок донесува Републичката управа за приходи.

По жалбата изјавена на решението од став 1 на овој член одлучува Комисијата на Владата на Република Македонија.“

Член 11

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

747.

Врз основа на Амандман LXXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЛИЧНИТЕ ДОХОДИ И ДРУГИТЕ НАДОМЕСТОЦИ НА ПРАТЕНИЦИТЕ ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ДРУГИТЕ ИЗБРАНИ И ИМЕНУВАНИ ЛИЦА ВО РЕПУБЛИКАТА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за личните доходи и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 1991 година.

Број 08-3319/1

1 август 1991 година

Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЛИЧНИТЕ ДОХОДИ И ДРУГИТЕ НАДОМЕСТОЦИ НА ПРАТЕНИЦИТЕ ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ДРУГИТЕ ИЗБРАНИ И ИМЕНУВАНИ ЛИЦА ВО РЕПУБЛИКАТА

Член 1

Во Законот за личните доходи и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката („Службен весник на СРМ“ број 36/90), во член 5 после првиот став се додаваат два нови става кои гласат:

„Пратеник кој не е на постојана работа во Собранието на Република Македонија има право на надоместок во висина на разликата меѓу личниот доход што го остварува во работниот однос или пензија и полниот износ на личниот доход на пратеник кој е на постојана работа во Собранието на Република Македонија.“

Пратеник кој не остварува личен доход во Собранието на Република Македонија и не добива надоместок од претходниот став, има право на надоместок во месечен износ во висина од 30% од полниот износ на личен доход на пратеник“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија.“

748.

Врз основа на Амандман LXXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОСЕБНИОТ ДАНОК НА ПРОМЕТ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

Се прогласува Законот за посебниот данок на промет на производи и услуги,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули и 8 август 1991 година.

Број 08-3300/1
8 август 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПОСЕБНИОТ ДАНОК НА ПРОМЕТ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

Член 1

Посебниот данок на промет на производи и посебниот данок на промет на услуги (во натамошниот текст: посебен данок на промет) се плаќа на територијата на Република Македонија според одредбите на Сојузниот закон со кој се уредува оданочувањето на производите и услугите (во натамошниот текст: Сојузен закон) и овој закон.

Член 2

Во поглед на даночните ослободувања и олеснувања, пресметувања и плаќања на данокот, контрола на пресметувањето и плаќањето на данокот, застареноста, обновата на постапката, враќањето и казните се применуваат одредбите на Сојузниот закон.

Член 3

За физичките лица кои се обврзници на данокот на промет на производи и данокот на промет на услуги, утврдувањето на даночната обврска, евидентирањето, пресметувањето и плаќањето, како и контролата на пресметувањето и плаќањето на основниот и посебниот данок на промет на производи и услуги се врши по одредбите на Сојузниот закон и Законот за даноците на граѓани.

Член 4

Посебниот данок на промет се пресметува и се плаќа на производите и услугите определени со Тарифата, која е составен дел на овој закон.

Со Тарифата од став 1 на овој член се утврдуваат стапките и ослободувањата од посебниот данок на промет.

Член 5

Посебниот данок на промет кој се наплатува на територијата на Република Македонија е приход на Републичкиот буџет.

Член 6

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за посебниот данок на промет на производи и услуги („Службен весник на СРМ“ број 39/82, 48/82, 23/83, 13/84, 23/84, 31/84, 22/85, 44/85, 4/87, 36/87, 50/87, 28/88, 36/88, 49/88 и 46/89).

Член 7

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето ов „Службен весник на Република Македонија“.

ТАРИФА

НА ПОСЕБНИОТ ДАНОК НА ПРОМЕТ

Тарифен број 1

На прометот на сите производи што служат за крајна потрошувачка, освен на прометот на произ-

водите што се предвидени во другите тарифни броеви на оваа тарифа, посебен данок на промет на производи се плаќа по стапка од 22%.

Тарифен број 2

На прометот на алкохолни пијалаци, освежителни безалкохолни пијалаци, минерални газирани води и алкохол (етанол) посебен данок на промет на производи се плаќа и тоа:

- 1) на вино 10%
- 2) на природна ракија и вињак 30%
- 3) на други жестоки пијалаци 60%
- 4) на пиво 27%
- 5) на минерални и газирани води, освежителни газирани и безалкохолни пијалаци, ароматизирани сирупи и пијалаци што содржат алкохол до 2%—10%
- 6) на алкохол (етанол) 5%.

Тарифен број 3

На прометот на нови патнички автомобили посебниот данок на промет се плаќа по стапка од 10%.

Забелешка:

По овој тарифен број не се плаќа посебен данок на промет на употребувани патнички автомобили.

Тарифен број 4

На промет на сите производи од Тарифниот број 6 од Тарифата на основниот данок на промет, посебен данок на промет на производи се плаќа по стапка од 15,5%.

Забелешка:

1. По овој тарифен број и по други тарифни броеви не се плаќа данок на промет на детска-машка и детска-женска облека до број 14 заклучно.

Тарифен број 5

На меничните кредити се плаќа посебен данок на надоместоци за услуги и тоа:

На износот на меничниот кредит во динари	динари
до 10.000	10
над 10.000 до 50.000	50
над 50.000 до 100.000	100
над 100.000 до 150.000	150
над 150.000 до 200.000	200
и за секои започнати 10.000 над 200.000 дин.	10

ЗАБЕЛЕШКА:

1) Посебниот данок на надоместоците за услуги да се плаќа на износот на меничниот кредит во динари, а ако кредитот гласи во странска валута, се пресметува според курсот што важи во моментот на настанувањето на даночната обврска (купување на единствен меничен бланкет).

2) На мениците издадени од странство, а платени во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, по кои е веќе платен данок, односно такса според странските прописи, да се плаќа посебен данок на надоместоците за услуги во износ од 10 динари на меничниот износ. Ако на таквите меници не е платен данок, односно такса според странските прописи, се плаќа данок според овој тарифен број.

3) По мениците издадени во странство, а платени во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како даночен обврзник да се смета меничниот доверител, а посебниот данок на надоместоците за услуги да се плаќа при откупот на мениците од домашната банка;

4) На мениците издадени во странство, а платени во странство или во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, посебниот данок на надоместоците за услуги да се плаќа според овој тарифен број, а ако по тие меници се бара интервенција на југословенските органи, без оглед на тоа дали на таквите меници веќе е платен данок или такса според странските прописи, па и во случаите од точка 2 од забелешката;

5) На мениците издадени во Социјалистичка Федеративна Република Југославија посебниот данок на надоместоците за услуги да се плаќа исклучително со купување и употреба на единствените менични бланкети и тоа во моментот на издавањето на меницата;

6) За меничниот кредит што го надминува износот од 200.000 динари, посебниот данок на надоместоците за услуги претходно да се доплати според овој тарифен број на износот над 200.000 динари кај Службата на општественото книговодство која таа доплата ќе ја потврди на меничниот бланкет пропишан за износ над 150.000 динари до 200.000 динари и врз него ќе ја означат новата менична вредност за која меничниот бланкет важи по извршената доплата на данокот;

7) За мениците што се издаваат во Социјалистичка Федеративна Република Југославија (врз основа на меѓународни договори за кредитни договори за кредити што ги склучуваат домашни правни лица со странски лица); да не биде задолжителна употребата на единствените менични бланкети. Таквата меница може да биде пополнета и на странски јазик, а посебниот данок на надоместоците за услуги го наплатува домашната банка, најдоцна при откулот на меницата;

8) За меничните кредити дадени во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на општествени правни лица, како и за меничните кредити дадени за изградба на станови или за купување на новоизградени станови од претпријатија што ги градат за пазарот, посебниот данок на надоместоци за услуги се плаќа според овој тарифен број со употреба на единствениот меничен бланкет определен за вредност од над 10.000 до 50.000 динари, без оглед на висината на меничниот кредит.

749.

Врз основа на Амандман LXXX точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за социјална заштита,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 август 1991 година.

Број 08-3395/1
9 август 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.
Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 1

Во Законот за социјална заштита („Службен весник на СРМ“ број 9/78; 43/78; 35/85 и 17/91), во членот 1 зборовите: „начелата на организацијата на самоуправниот интересни заедници“ се заменуваат со зборот: „финансирањето“. После зборот „надзор“ запирката се заменува со зборот „и“, а после зборот „интерес“ се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 2

Во членот 2 зборот: „социјалистичкиот“ се брише.

Член 3

Во членот 4 зборовите: „по пат на општествено договарање и самоуправно спогодување, а врз начелата на социјалистичкиот“ се заменуваат со зборовите: „врз начелата на“.

Член 4

Во членовите 6 и 36-а зборовите: „самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 5

Во членот 9 став 1 зборот „самоуправното“ се брише.

Член 6

Членовите 10 и 14 се бришат.

Член 7

Во членот 16 ставот 2 се брише.

Член 8

Во членот 19 ставот 3 се менува и гласи:
„Висината на постојаната парична помош ја утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 9

Во членот 19-а став 2 зборовите: „Самоуправна интересна заедница за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија“.

Во ставот 3 алинеа 1 зборовите: „што со самоуправен општ акт ќе го определи општинската заедница, но кој не може да биде помал“ се бришат.

Член 10

Во членот 19-б ставот 5 се менува и гласи:
„Поблиските услови и начинот на утврдување на приходите од став 1 до став 4 на овој член со општ акт ги утврдува министерот за труд и социјална политика“.

Член 11

Во членот 25 став 2 зборовите: „спогодбено ја утврдуваат со општинската заедница“ се заменуваат со зборовите: „ја утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 12

Во членот 27 зборовите: „со самоуправна спогодба ја определуваат Републиката и општинските заедници“ се заменуваат со зборовите: „ја утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 13

Во членот 27-б зборовите: „Самоуправната интересна заедница на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија“.

Член 14

Во членот 27-в зборовите: „спогодбено ги уредуваат Републиката и општинските заедници“ се заменуваат со зборовите: „ги утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 15

Членот 29 се менува и гласи:
„Обемот на правата од социјалната заштита од член 28 на овој закон го утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 16

Во членот 30 став 2 се менува и гласи:
„Обемот и начинот на остварувањето на здравствената заштита на корисниците на основни права од социјалната заштита се обезбедува во согласност со прописите со кои се уредува здравствената заштита“.

Член 17

Во насловот на глава VI и во текстот на целиот закон зборовите: „на здружениот труд“ се бришат.

Член 18

Во членот 37 став 1 зборовите: „самоуправните интересни заедници за социјална заштита“ се бришат.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Центар за социјална работа може да се основа за вршење на работи од социјалната заштита и социјалната работа за една или повеќе општини“.

Член 19

Во членот 38-з кратенката „СР“ се заменува со зборот: „Република“, а во членовите 40 став 2 и 45 зборот „Социјалистичка“ се брише.

Член 20

Во членот 39 став 3 зборовите: „Со самоуправни спогодба ги определува општинската и Републичката заедница“ се заменуваат со зборовите: „ги утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 21

Во членот 39-б ставот 2 зборовите: „соодветната заедница за социјална заштита“ се заменуваат со зборовите: „Владата на Република Македонија“.

Член 22

Во членот 39-в зборовите: „општинската заедница на чие подрачје организацијата ќе ја врши дејноста“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика“.

Член 23

Во членот 43 став 1 зборовите: „претставници на општествено-политичката заедница“ и зборовите: „претставници на општествено-политичката заедница“ и зборовите: „претставници на самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 24

Во членот 44 став 1 зборовите: „и заклучоците на самоуправната работничка контрола на самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 25

Во членот 45 зборовите: „самоуправната спогодба за здружување и“ се бришат.

Член 26

Во членот 46 ставовите 1 и 2 зборовите: „самоуправните интересни заедници“ се заменуваат со зборовите: „фондови, заводи, Републичкиот буџет и други облици на организирање“.

Во ставот 2 зборовите: „самоуправната спогодба“ се заменуваат со зборот: „договор“, а зборовите: „општинската заедница за социјална заштита и соодветните самоуправни интересни заедници“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика и соодветните фондови, заводи и други облици на организирање“.

Член 27

Во членот 55 став 1 зборовите: „самоуправни интересни заедници“ се бришат.

Во ставовите 2 и 3 по зборот „основачот“ се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 28

Во членот 56 став 2 запирката и зборовите: „до заинтересираните самоуправни интересни заедници“ се бришат.

Член 29

Во член 57 зборовите: „работните организации“ се заменуваат со зборот: „организациите“, а зборовите: „од општ интерес за Републиката и во основните организации на здружениот труд во нивен состав“ и зборот „Социјалистичка“ се бришат.

Член 30

Во членот 62 запирката и зборовите: „со самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 31

Во членот 65 ставот 2 се брише.

Член 32

Во членот 67 зборовите: „Општинската заедница“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика“.

Член 33

Во членот 70 ставот 3 зборовите: „смета за приходи на општинската заедница“ се заменуваат со зборовите: „се уплатуваат на посебна републичка сметка“.

Член 34

Во членот 73-б зборовите: „Општинската заедница“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика“.

Член 35

Насловот на глава VIII и членовите од 75 до 92 се бришат.

По членот 74 се додава нов наслов VIII со 9 нови членови кои гласат:

„VIII. ФИНАНСИРАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

Член 74-а

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат од Републичкиот буџет.

Член 74-б

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од:

— Подароци, легати, завештанија и други извори.

Средствата од став 1 на овој член се уплатуваат на посебна републичка сметка.

Средствата од став 1 алинеја 1 од овој член, по барање на давателот можат да се користат наменски.

Член 74-в

Средствата од Републичкиот буџет за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат согласно со Програмата за остварување и развој на социјалната заштита.

Програмата од ставот 1 на овој член ја донесува Владата на Република Македонија.

Програмата за остварување и развој на социјалната заштита се донесува до 30 ноември во тековната година за наредната година.

Извештај за остварување на програмата за остварување и развој на социјалната заштита поднесува најмалку еднаш годишно Министерството за труд и социјална политика до Владата на Република Македонија и до Собранието на Република Македонија.

Член 74-г

Со средствата од членовите 74-а и 74-б се финансираат:

1. Правата од социјалната заштита утврдени со овој закон;

2. Дејноста на организациите за социјална заштита, согласно со Програмата за работа и

3. Изградба и опремување на објектите од социјална заштита.

Член 74-д

Со средствата за финансирање на социјалната заштита управува и располага Министерството за труд и социјална политика.

Распределбата на средствата за правата од социјална заштита, остварување на дејноста на организациите за социјална заштита и за изградба и опре-

мување на објектите од социјалната заштита го врши Министерството за труд и социјална политика.

Министерството за труд и социјална политика со свои акти во рамки на Програмата пропишува критериуми и начин на користење на средства.

Член 74-б

Министерството за труд и социјална политика може да врши контрола на исправноста на податоците кои организациите за социјална заштита ги доставуваат и ги водат во своето книговодство и на други евиденции од значење за меѓусебните односи на Министерството за труд и социјална политика со организацијата за социјална заштита, законитоста и правилноста во остварувањето и користењето на средствата.

Член 74-в

Организацијата за социјална заштита стекнува средства за работа со извршувањето на програмата за работа во која се утврдени видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите, како и врз основа на утврдените поединечни цени.

Во цената на услугите и програмата, е содржана вредноста на резултатите од трудот, со која се обезбедува надоместок на материјалните трошоци во согласност со стандардите и нормативите утврдени од министерот за труд и социјална политика, амортизација во согласност со законот, личните доходи и заедничката потрошувачка според колективниот договор, соодветен износ за тековно и инвестиционо одржување и средства за исплата на со закон утврдените обврски.

Организацијата за социјална заштита стекнува средства за личен доход во согласност со закон, колективен договор и прописите донесени врз основа на закон.

Член 74-ж

Цената на услугите што ги дава организацијата за социјална заштита со општ акт ја утврдува министерот за труд и социјална политика.

Член 74-з

Организацијата за социјална заштита може да обезбедува средства за остварување на својата дејност и од:

— подароци, легати, завештанија и други извори.

Установата за социјална заштита може да остварува средства и по основ на вршење на воинституционална дејност.

Член 36

Глава VIII-а „СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ВО ВОНРЕДНИ УСЛОВИ“ и членовите од 92-а до 92-г, се бришат.

Член 37

Организациите за социјална заштита се должни да ги усогласат општите акти со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 38

Спроведбените прописи од овој закон Министерството за труд и социјална политика ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 39

Постојаните самоуправни интересни заедници за социјална заштита ќе престанат со работа на 30 јуни 1991 година.

Министерството за труд и социјална политика ги презема работниците, опремата, инвентарот и другите работи, архивата, документацијата, средствата за работа и средствата на фондовите на самоуправни интересни заедници.

Член 40

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 1991 година.

750.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за општествена заштита на децата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 август 1991 година.

Број 08-3396/1
9 август 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Член 1

Во Законот за општествена заштита на децата („Службен весник на СРМ“ број 6/31, 40/87 и 17/91), во членот 1 зборовите „општествено-економските односи меѓу учесниците во слободната размена на трудот: основање на самоуправните интересни заедници, начелата на нивната организација и меѓусебните односи во нив“ се заменуваат со зборовите: „финансирање на општествена заштита на децата“.

Член 2

Во членот 2 зборовите: „Самоуправните општествено-економски“ се заменуваат со зборовите: „општествено-економските“, по зборовите: „месните заедници“ запирката и зборовите: „самоуправните интересни заедници“ и зборот „самоуправни“ се бришат.

Член 3

Во членот 3 став 1 зборовите: „самоуправните“ и „самоуправно“ се бришат.

Во ставот 2 зборовите: „на социјалистичко поведение“ и „запирката“ се заменуваат со зборовите: „сексуално воспитување и образование и хумани односи меѓу половите“.

Член 4

Во членот 5 алинеја 4 зборовите: „општествен договор или самоуправни спогодба“ се бришат.

Член 5

Во членот 7 зборовите: „делегации и делегати во собранијата на самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и нивните основни заедници и единици“ се заменуваат со зборот „пратеници“.

Член 6

Членот 8 се менува и гласи:
„Организациите од областа на општествена заштита на децата ги усогласуваат плановите и про-

грамите за развој со плановите и програмите на организациите од материјалното производство и општествените дејности со кои имаат определени за единички интереси и цели“.

Член 7

Членот 9 се брише.

Член 8

Во членот 10, записката и зборовите: „во самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 9

Во членот 12 зборовите: „самоуправните општествено-економски“ се заменуваат со зборовите: „општествено-економските“.

Член 10

Членот 13 се брише.

Член 11

Членот 14 се менува и гласи:

„Министерството за труд и социјална политика утврдува стандарди, основи, мерила и други услови за вршење на дејноста на општествената заштита на децата“.

Член 12

Во членот 15 став 4 зборот „самоуправни“ се брише и зборовите: „самоуправните интересни заедници“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика“.

Член 13

Во членот 18 ставовите 2 и 3 се заменуваат со нов став кој гласи:

„Висината, условите и начинот на остварувањето на додатоците на децата ги утврдува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 14

Во членот 20 ставовите 1 и 2 зборовите: „општествено-политичките организации“ се бришат.

Во ставот 2 зборовите: „со самоуправна спогодба, преку соодветните земјоделски заедници, здружат средства за детски додаток во општинските самоуправни интересни заедници за општествена заштита на деца и во Републиката интересна заедница за општествена заштита на децата“ се заменуваат со зборовите: „плаќаат данок“.

Член 15

Во членовите 21, 22, 33, 35, 36 и 61 зборот „Енциклопедичка“ се брише.

Член 16

Членот 24 се менува и гласи:

„За правата на додатоците на деца во прв степен решава Министерството за труд и социјална политика.“

По жалба против решенијата од став 1 на овој член решава Комисијата на Владата на Република Македонија“.

Член 17

Во членот 27 став 1 и членот 33 став 1 зборовите: „самоуправни интересни заедници“ се бришат.

Член 18

Во членот 34 ставот 1 алинеја 7 зборовите: „и на самоуправната работничка контрола на самоуправните интересни заедници“ се бришат.

Член 19

Во членот 35 зборовите: „самоуправната спогодба за здружување“ се заменуваат со зборовите: „актот за основање“.

Член 20

По членот 39 се додава нова глава IV и 8 нови членови 39-а, 39-б, 39-в, 39-г, 39-д, 39-е и 39-ж кои гласат:

„IV. ФИНАНСИРАЊЕ НА ОПШТЕСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА ДЕЦА

Член 39-а

Средства за финансирање на општествената заштита на децата се обезбедуваат од Републичкиот буџет.

Член 39-б

Средства за финансирање на општествената заштита на децата може да се обезбедуваат и од:

- подароци, легати и завештанија и
- други извори.

Средствата од ставот 1 на овој член се уплатуваат на посебна републичка сметка.

Средствата од ставот 1 алинеја 1 од овој член по барање на давателот можат да се користат наменски.

Член 39-в

Со средствата од членовите 39-а и 39-б се финансираат:

1. Правата од општествената заштита на децата;
2. Дејноста на организациите за згрижување и воспитување на деца и организациите за одмор и рекреација согласно со Програмата за работа и
3. Изградба и опремување на објектите од општествена заштита на децата.

Член 39-г

Средствата од буџетот на Републиката за финансирање на општествената заштита на децата се обезбедуваат согласно со Програмата за остварување и развој на општествената заштита на деца.

Програмата од ставот 1 на овој член ја донесува Владата на Република Македонија по предлог на Министерството за труд и социјална политика.

Програмата од став 1 на овој член се донесува до 30 ноември во тековната година за наредната година.

Извештај за остварувањето на Програмата од ставот 1 на овој член најмалку еднаш годишно поднесува Министерството за труд и социјална политика до Владата на Република Македонија.

Член 39-д

Со средствата за финансирање на општествената заштита на децата управува и располага Министерството за труд и социјална политика.

Распределбата на средствата за правата од општествена заштита на децата, за остварување на дејноста на организациите за згрижување и воспитување на деца и организациите за одмор и рекреација, и изградба и опремување на објектите од општествената заштита на децата го врши Министерството за труд и социјална политика.

Органот од ставот 1 на овој член со свои акти пропишува критериуми и начин за доделување на средствата.

Член 39-е

Организацијата од областа на општествената заштита на децата стекнува средства за работа со извршувањето на програмата за работа во која се утврдени видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите, како и врз основа на утврдените педигични цели.

Во цената на услугите и програмата, со содржана вредноста на резултатите од трудот, со која се обезбедува надомест на материјалните трошоци во согласност со стандардите и нормативите, амортизацијата во согласност со законот, личните доходи и заедничката потрошувачка според колективниот договор, соодветен износ за тековно и инвестиционно одржување и средства за исплата на со закон утврдените обврски.

Член 39-е

Цените на услугите што ги дава организацијата од областа на општествената заштита на деца со општ акт ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

Износот на надоместокот на трошоците на организациите за згрижување и воспитание и организациите за одмор и рекреација што паѓаат на товар на родителите чии деца ги користат нивните услуги ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

Член 39-ж

Министерството за труд и социјална политика може да врши контрола на вистинитоста на податоците кои организацијата за згрижување и воспитание на деца и организацијата за одмор и рекреација ги доставува до Министерството и ги води во своето книговодство и во други евиденции, како и законитоста и правилноста на остварувањето и користењето на средствата.

Член 21

Глава IV „Самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата“ Глава V „Општествено-економски односи во општествената заштита на децата“, точката „1. Планирање“, точката „2. Самоуправни доходовни односи“, и членовите од 40 до 58 се бришат.

Досегашните глави VI, VII и VIII стануваат глави „V, VI и VII“.

Член 22

Спроведбените прописи од овој закон Министерството за труд и социјална политика ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 23

Постојните самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата ќе престанат со работа на 30 јуни 1991 година.

Министерството за труд и социјална политика ги презема работниците, опремата, инвентарот и другите работи, архивата, документацијата, средствата за работа и средствата на фондовите на самоуправните интересни заедници.

Член 24

Организациите од областа на општествената заштита на децата се должни да ги усогласат општите акти со одредбите на овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 25

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 1991 година.

751.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОДМАРАЛИШТАТА НА ДЕЦАТА И МЛАДИНАТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за одмаралиштата на децата и младината,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 август 1991 година.

Број 08-3394/1

9 август 1991 година

Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОДМАРАЛИШТАТА НА ДЕЦАТА И МЛАДИНАТА

Член 1

Во Законот за одмаралиштата на децата и младината („Службен весник на СРМ“ број 22/78 и 17/91), во членот 1 зборовите: „самоуправувањето во одмаралиштата“ се заменуваат со зборовите: „надзор над законитоста и остварувањето на посебниот општествен интерес“.

Член 2

Во членот 4 став 1 зборот „самоуправни“ се брише.

Во ставот 2 зборовите: „општествено-политичките организации“ се бришат.

Член 3

Во членот 5 во ставот 1 зборовите: „самоуправни интересни заедници“ се бришат.

Во ставот 3 зборовите: „самоуправна спогодба“ се заменуваат со зборот „договор“.

Член 4

Во членот 7 ставот 1 се менува и гласи:
„Постојано одмаралиште може да се основа ако се обезбеди: објекти за сместување на децата, односно младинци, опрема, стручни работници и други услови утврдени со општ акт на министерот за труд и социјална политика.“

Член 5

Во членот 8 став 2 се менува и гласи:
„Пред усвојувањето на елаборатот од ставот 1 на овој член основачот е должен да прибави мислење од Министерството за труд и социјална политика“.

Член 6

Во членот 10, став 1 зборовите: „самоуправни интересни заедници“, се бришат.

Во ставот 3, зборот „Социјалистичка“ се брише.

Член 7

Во членот 12 зборот „Социјалистичка“ и зборовите: „на самоуправната спогодба за здружување и“ се бришат.

Член 8

Во членот 14 зборовите: „самоуправни интересни заедници“ се бришат, а зборовите: „органите на општествено-политичките заедници“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за труд и социјална политика“.

Член 9

Во членот 15 зборот „самоуправни“ се брише.

Член 10

Во членот 17 став 1 се менува и гласи:
„Условите за организирање сезонски одмаралишта за деца, односно младинци во врска со објектите, опремата, стручните работници и другите услови, кои треба да ги исполнуваат ги пропишува со општ акт министерот за труд и социјална политика“.

Член 11

Прописите од членовите 4 и 11 од овој закон ќе ги донесе министерот за труд и социјална политика во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 12

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 1991 година.

752.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЦИВИЛНИТЕ ИНВАЛИДИ ОД ВОЈНАТА**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за цивилните инвалиди од војната, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 август 1991 година.

Број 08-3393/1
9 август 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЦИВИЛНИТЕ ИНВАЛИДИ ОД ВОЈНАТА****Член 1**

Во Законот за цивилните инвалиди од војната („Службен весник на СРМ“ број 33/76, 25/79, 11/81, 4/85, 12/89 и 17/91), во членот 9 став 1 зборот „Социјалистичка“ се брише.

Член 2

Член 11 се менува и гласи:

„Цивилен инвалид од војната, кој не е здравствено осигуран по друг основ, има право на здравствена заштита според прописите за здравствена заштита и здравствено осигурување.“

Член 3

Член 12 се менува и гласи:

„За цивилниот инвалид од војната, кој не е здравствено осигуран по друг основ, Центарот за социјална работа поднесува пријава за здравствено осигурување во Фондот за здравствено осигурување.

Средствата за придонес за здравствено осигурување на цивилните инвалиди од војната од став 1 на свој член се обезбедуваат во Републичкиот буџет.“

Член 4

Членовите 13, 14 и 16 се бришат.

Член 5

Во член 19 по зборот „буџет“ се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

753.

Врз основа на Амандман LXXV точка 3 алинеја 3 на Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија издава

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УЧЕСНИЦИТЕ ВО НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНАТА ВОЈНА**

Се прогласува Закон за материјалното обезбедување на учесниците во Народноослободителната војна,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 8 август 1991 година.

Број 3392/1
9 август 1991 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.
Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с. р.

ЗАКОН**ЗА МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УЧЕСНИЦИТЕ ВО НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНАТА ВОЈНА****Член 1**

Учесниците во Народноослободителната војна и учесниците во Народноослободителното движење од Егејскиот дел на Македонија (во натамошниот текст: учесници во НОВ) на кои времето од стапувањето во ПОДЕМ до 8 јули 1949 година им е признато во посебен стаж во двојно траење според прописите од пензиското и инвалидското осигурување, имаат право на материјално обезбедување под услови и во обем предвидени со овој закон.

Брачниот другар и децата трајно неспособни за работа на починат учесник во НОВ или во ПОДЕМ имаат право на материјално обезбедување ако пред смртта учесникот во НОВ или во ПОДЕМ ги издржувал или бил корисник на материјално обезбедување.

Член 2

Учесниците во НОВ можат да се стекнат со право на материјално обезбедување ако не се корисници на старосна, инвалидска или семејна пензија според прописите од пензиското и инвалидското осигурување на работниците и ако немаат месечни приходи во семејството повисоки од најниската пензија во Републиката.

Учесниците во НОВ и членовите на нивните семејства кои се корисници на инвалидски додаток според републичките прописи не можат да остварат право на материјално обезбедување.

Член 3

Како месечен приход во семејството, во смисла на член 2 став 1 на овој закон се смета пензијата или личниот доход на член на семејството, приходот од право на сопственост на земјиште и приходот од вршење на дејност со личен труд.

Приходите од став 1 на овој член се утврдуваат врз основа на податоците за износот на пензијата и личниот доход исплатен во последниот месец пред остварувањето на правото на материјалното обезбедување, а катастарскиот приход и приходот од вршење дејност со личен труд, врз основа на податоци за остварените приходи во тековната или претходната година доколку не е утврден приходот за тековната година.

Член 4

Како семејство во смисла на член 3 од овој закон се сметаат брачните другари и децата кои живеат во заедничко домаќинство и заеднички ги трошат остварените приходи.

Член 5

Средства за остварување на правата според овој закон се обезбедуваат во Републичкиот буџет.

Член 6

Материјалното обезбедување на лицата од член 1 на овој закон кои немаат приходи во семејството се определува во висина од 80 посто од најниската пензија во Републиката (полн износ), а на лицата кои имаат приходи во семејството пониски од цензусот утврден во член 2 став 1 на овој закон, 70 посто од полниот износ (намален износ).

Член 7

Корисници на материјалното обезбедување, во случај на неспособност за вршење на основните житни функции имаат право на надоместок за нега и помош од друго лице.

Надоместокот од став 1 на овој член се определува во висина од 80 посто од износот на материјалното обезбедување на корисникот.

Потребата за помош и нега од друго лице ја утврдува лекарската комисија при Министерството за труд и социјална политика.

Член 8

Во случај на смрт на корисникот на материјално обезбедување или на член на неговото семејство, по долготрајна болест, претрпени штети поради елементарни и други непогоди корисникот на материјално обезбедување или членот на семејството има право на еднократна парична помош.

Еднократна парична помош се определува во висина на износот на материјалното обезбедување на корисникот и тоа на едно лице најмногу два пати во годината.

Член 9

Корисник на материјално обезбедување поради неспособност за самостоен живот може да биде сместен во социјална организација а трошоците за сместување се надоместуваат од средствата за материјално обезбедување.

Додека корисникот е сместен во социјална организација не му се исплатува материјално обезбедување и надоместок за помош и нега од друго лице, а ако има членови на семејството му се исплатува само материјалното обезбедување.

Член 10

Материјалното обезбедување и надоместокот за нега и помош од друго лице во текот на годината се усогласуваат со процентот на порастот на најниската пензија во Републиката.

Член 11

Барањата за остварување на права според овој закон се поднесуваат до Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди.

Кои барањето се приложува соодветна документација со која се докажува дека се исполнети пропишаните услови за остварување на правото.

Член 12

За правата утврдени со овој закон во прв степен решава Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди, а по жалбите изјавени против решенијата донесени во прв степен решава Комисијата на Владата на Република Македонија.

Член 13

Правата на месечните парични примања предвидени со овој закон се остваруваат од првиот ден на наредниот месец од денот на поднесувањето на барањето а трае сè додека корисникот ги исполнува условите пропишани со овој закон.

Правата според овој закон престануваат од првиот ден на наредниот месец по настанатите промени, кои имаат влијание за престанување на правото.

Член 14

Правата остварени според овој закон не се наследуваат.

Неисплатените пристигнати износи на паричните примања можат да се наследуваат во рок одреден со прописите за застареност на побарувањата.

Барање од став 2 на овој член може да поднесат членовите на семејството кои живееле во заедничко домаќинство со корисникот до неговата смрт.

Член 15

Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди обезбедува водење на евиденција за корисниците и потрошените средства.

Начинот на водењето на евиденцијата од став 1 на овој член го пропишува министерот за труд и социјална политика.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 16**

По донесувањето на овој закон корисниците на исклучително материјално обезбедување, кои тоа право го оствариле според Законот за материјално обезбедување на учесниците во НОВ („Службен весник на СРМ“ број 41/85, 45/86, 10/88 и 17/91), ќе продолжат да го користат правото во висина на материјалното обезбедување што го примаат корисниците кои имаат приходи.

Член 17

Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди ќе изврши усогласување на решенијата донесени според Законот за материјално обезбедување на учесниците во НОВ („Службен весник на СРМ“ број 41/85, 45/86, 10/88 и 17/91), согласно со одредбите на овј закон.

За корисниците на материјално обезбедување кои до влегувањето во сила на овој закон се стекнале со право според одлуки на собранијата на општините, Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди ќе донесе нови решенија согласно со одредбите на овој закон.

Усогласувањето, односно донесувањето на решенијата од ставовите 1 и 2 на овој член, Републичката управа за прашања на борците и воените инвалиди ќе го изврши во рок од 6 месеци од влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на решенијата од ставовите 1 и 2 на овој член на затечените корисници на материјално обезбедување според законот и според одлуките на собранијата на општините, ќе им се исплатува аконтација во висина определена според член 6 од овој закон.

Член 18

Прописот од член 15 став 2 на овој закон министерот за труд и социјална политика ќе го донесе во рок од 3 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 19

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за материјално обезбедување на учесниците во Народноослободителната војна („Службен весник на СРМ“ број 41/85, 45/86, 10/88, и 17/91).

Член 20

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 1991 година.

754.

Врз основа на член 45, став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90) и член 116, став 3, алинеја 3 од Деловникот за работа на Владата на Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 15/91), Владата донесе

О Д Л У К А

ЗА ОСНОВАЊЕ НА КООРДИНАЦИОНО БИРО ЗА ВРАЌАЊЕ И РЕИНТЕГРАЦИЈА НА ПОВРАТНИЦИ ОД СЕВЕРНА РАЈНА ВЕСТФАЛИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

За спроведување на мерките за враќање и реинтеграција на повратници од Северна Рајна Вестфалија — СР Германија во Република Македонија се основа Координационо биро за враќање и реинтеграција.

рација на повратници од Северна Рајна Вестфалија во Република Македонија (во натамошниот текст: Координационо биро).

Координационото биро има седиште во Скопје.

Член 2

Координационото биро е составено од шест члена, од кои еден е раководител.

Раководителот и членовите на Координационото биро ги именува министерот за урбанизам, градежништво, сообраќај и екологија.

Член 3

Координационото биро ќе ги организира, координира и спроведува мерките за враќање и реинтеграција на повратниците од Северна Рајна Вестфалија во Република Македонија.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 23-1700/1

8 август 1991 година

Скопје

Претседател на Владата
д-р Никола Кљусев с. р.

755.

Врз основа на член 59, став 3 и 4 од Законот за даноците на граѓаните („Службен весник на СРМ“, бр. 12/87, 50/87, 7/88, 51/88, 7/89, 18/89, 46/89, 4/90 47/90 и 21/91) и член 11 од Законот за посебниот данок на промет на производи и услуги („Службен весник на СРМ“, бр. 39/82, 48/82, 23/83, 13/84, 23/84, 31/84, 22/85, 44/85, 4/87, 36/87, 44/87, 50/87, 10/88, 20/88, 28/88, 36/88, 49/88 и 46/89), министерот за финансии донесува

П РА В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ФОРМАТА, СОДРЖИНАТА И НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕТО НА РАБОТНИТЕ КНИГИ И НА ПОМОШНАТА ЕВИДЕНЦИЈА НА ДАНОЧНИТЕ ОБВРЗНИЦИ ШТО ВРШАТ СТОПАНСКА И ПРОФЕСИОНАЛНА ДЕЈНОСТ

Член 1

Во Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на работните книги и на помошната евиденција на даночните обврзници што вршат стопанска и професионална дејност („Службен весник на СРМ“, бр. 1/88) во членот 1 зборот „работните книги“ се заменува со зборовите „одредени работни книги (во натамошниот текст: работни книги)“.

Член 2

Во член 4, став 1, точка 1 првата алинеја се брише, а втората алинеја станува алинеја прва.

Во став 1, точка 2, првата алинеја се брише, а втората алинеја станува алинеја прва.

Во став 1, точка 3 по зборот „водат“ зборовите до крајот на реченицата се заменуваат со зборовите: „книга за набавка на материјали и трошоци, според образецот „РК-МТ“.“

Во став 1, точка 4 по зборот „водат“ зборовите до крајот на реченицата се заменуваат со зборовите: „книга на набавка на материјали и трошоци, според образецот „РК-МТ“.“

Член 3

Член 5 се менува и гласи:

„Даночните обврзници покрај работните книги се должни да водат и евиденција на основните средства, алатот и инвентарот, според образецот „ИИ“.

Даночните обврзници што вршат адвокатска и друга професионална дејност се должни да водат помошна евиденција — именик на странките, според образецот „ИС“.“

Член 4

Во Глава „II Начин на водење на работните книги и на помошната евиденција“ — Дел „А — Работни книги“ — точката „1 Книга на прометот“ и членовите 8 и 9 се бришат.

Член 5

Точката „3 Книга на промет и на трошоците“ и членовите 12 и 13 се бришат.

Член 6

Во делот „Б. Помошна евиденција“, точката „1. Дневен извештај“ и член 15 се бришат.

Точката „2 Именик на странките“ станува точка „1“.

Член 7

Точката „3. Аналитичка картица АК“ со текстот, точката „4. Пресметка на данокот на промет“ и членот 17 се бришат.

Член 8

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 август 1991 година.

Бр. 13-2966

17 јули 1991 година

Скопје

Министер за финансии
м-р Методија Тошевски, с. р.

756.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 426 од Уставот на СР Македонија и член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 10 јули 1991 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УТВРДУВА дека член 24 став 1 и член 29 точка 7 од Законот за јавното правобранителство („Службен весник на СРМ“ бр. 9/77, 6/81 и 10/90) престанале да важат на 6 јуни 1991 година.

2. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Македонија, со Одлука У. бр. 62/90 од 14 ноември 1990 година, утврди дека одредбите од законот означени во точката 1 од оваа одлука не се во согласност со Уставот и, во согласност со член 426 од Уставот, определи рок од 6 месеци, Собранието да ги усогласи овие одредби со Уставот. Одлуката е доставена на Собранието на 6 декември 1990 година.

4. Со оглед на тоа што Собранието на Република Македонија во определен рок не ги усогласи означените одредби од законот со Уставот, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

У. бр. 62/90

10 јули 1991 година

Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Македонија,
м-р Јордан Арсов, с. р.

757.

Уставниот суд на Македонија, врз основа на член 20 од Законот за основите на постапката пред Уставниот суд на Македонија и за правното дејство на неговите одлуки, на седницата одржана на 15 јули 1991 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА урбанистичкиот проект за шеста зона на VII урбана единица, донесен од Извршниот совет на Собранието на општината Охрид во 1989 година.

2. СЕ СТАВА ВОН сила решението У. бр. 199/90 за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на урбанистичкиот проект означен во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ и во „Службен гласник на општина Охрид“.

4. Уставниот суд на Македонија, со решение У. бр. 199/90 од 15 мај 1991 година, поведе постапка за оценување законитоста на урбанистичкиот проект означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за неговата согласност со Законот за системот на просторното и урбанистичкото планирање.

Исто така, со решението Уставниот суд на Македонија нареди запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија преземени врз основа на оспорениот урбанистички проект, до донесување коначна одлука.

5. На седницата Судот утврди дека со оспорениот урбанистички проект е извршена измена на деталниот урбанистички план на Охрид, со тоа што е зголемена катноста на станбената зграда КП. бр. 13464 и е поместена во просторот на кој според деталниот урбанистички план се предвидени индивидуални станбени згради, при што не е обезбеден јавен увид и не е организирана јавна расправа.

Според член 31 став 4 од Законот за системот на просторното и урбанистичкото планирање („Службен весник на СРМ“ бр. 38/85), кој беше во сила во време на донесувањето на оспорениот урбанистички проект, урбанистичките планови, освен урбанистичкиот проект, задолжително се ставаат во фазата на нацрт на план на јавен увид и јавна расправа. Според член 34 став 1 од овој закон урбанистички план донесува Собранието на општествено-политичката заедница, а според став 4 на овој член Собранието на општината може донесувањето на урбанистичкиот проект да го пренесе на својот извршен совет. Според член 37 од Законот, кој сè уште е во сила, урбанистичките планови може да се изменуваат и дополнуваат на начин и во постапка пропишана за нивно донесување.

Според член 19 од Законот за изменување и дополнување на Законот за системот на просторното и урбанистичкото планирање („Службен весник на СРМ“ бр. 38/90), со кој е заменет членот 31, нацртот на урбанистичкиот план задолжително се става на јавна расправа, а според член 23 од овој закон, со кој е заменет член 34, и урбанистичките проекти се донесуваат во иста постапка како и другите урбанистички планови.

Од изнесените законски одредби произлегува дека со урбанистички проект не може да се врши измени на основниот и деталниот урбанистички план надвор од постапката пропишана со законот.

Со оглед на тоа што со оспорениот урбанистички проект се вршат измени и дополнувања на деталниот урбанистички план од Извршниот совет на Собранието на општината Охрид, по кој во фазата на нацрт не е обезбеден јавен увид и јавна расправа, Судот утврди дека тој е во спротивност со означените законски одредби.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

У. бр. 199/90

15 јули 1991 година

Скопје

Претседател

на Уставниот суд на Македонија,
м-р Јордан Арсов, с. р.

ОБЈАВА

Врз основа на член 4 од Законот за исплата на личните доходи и други лични примања во Републиката („Службен весник на СРМ“, бр. 2/91), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

1. Просечниот месечен чист личен доход по вработен во Републиката за месец мај 1991 година, намален за ефектот од процентот на бројот на вработените кои не исплатиле личен доход во месецот во кој се врши исплатата, изнесува 4051 динари.

2. Поради примена на ефектот на вработените кои не исплатиле личен доход, личниот доход за месец мај (4051 динари) споредено со тој од месец октомври 1990 година (3.771 динари), кој е применет за исплата на пензиите за месец декември 1990 година, покажува пораст од 7,42%.

Министер за труд и социјална политика,

Илјаз Сабрију, с. р.

СОДРЖИНА

	Страна
742. Закон за здравствената заштита	613
743. Закон за престанување на важноста на Законот за максимумот на обработлива земја што се остава на семејни задруги и земјоделски домаќинства на подрачјето на СРМ	631
744. Закон за изменување и дополнување на Законот за промет со земјишта и згради	632
745. Закон за изменување и дополнување на Законот за стапките на даноците на граѓаните	632
746. Закон за изменување и дополнување на Законот за игрите на среќа и за забавните игри на автомати	633
747. Закон за дополнување на Законот за личните доходи и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката	634
748. Закон за посебниот данок на промет на производи и услуги	633
749. Закон за изменување и дополнување на Законот за социјална заштита	636
750. Закон за изменување и дополнување на Законот за општествена заштита на децата	638
751. Закон за изменување и дополнување на Законот за одмаралиштата на децата и младината	640
752. Закон за изменување и дополнување на Законот за цивилните инвалиди од војната	641
753. Закон за материјално обезбедување на учесниците во Народноослободителната војна	641
754. Одлука за основање на Координационо биро за враќање и реинтеграција на повратници од Северна Рајна Вестфалија во Република Македонија	642
755. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за формата, содржината и начинот на водењето на работните книги и на помошната евиденција на даночните обврзници што вршат стопанска и професионална дејност	643
756. Одлука на Уставниот суд на Македонија У. бр. 62/90 од 10 јули 1991 година	643
757. Одлука на Уставниот суд на Македонија У. бр. 199/90 од 15 јули 1991 година	643